

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 6

Η ΤΟ ΚΑΙΡΟΣ

Εύσημος, λαμπρά, και ένθυμίζουσα παλαιάς ημέρας Βυζαντινής ευκλείας, έωρτάσθη έφέτος ή Κυριακή τής 'Ορθοδοξίας. 'Εκκλησία και Πολιτεία τότε, έν στενῶ και άρρήκτω συνδέσμῳ και τηρουμένης συνεπέστατα τής άρχής του δασμού τής πνευματικής και τής πολιτικής έξουσίας, προσέδωκαν εις τον πολιτειακόν και τον κοινωνικόν οργανισμόν τον 'Ορθόδοξον 'Ελληνοχριστιανικόν χαρακτήρα του.

Και τὸ Βυζάντιον ήκτινοβόλησεν, ως άδιάλειπτος παλμός πνεύματος και δυνάμεως, πού έγέμιζεν όλον τὸ πολυθόρυβον ρεύμα τής ζωής και ως πολιτισμός άνώτερος, πού έφώτισε τους δρόμους τής 'Ιστορίας, με δημιουργίας εκπάγλους και με εκθαμβωτικούς ήρωϊσμούς. 'Επί τή βάσει—τότε—των άρχων τής 'Ορθοδοξίας έτελειοποιούντο συνεχώς αι πολιτειακαί άρχαί: έπεκράτει, όλόν και πληρέστερον, ό Ευαγγελικός νόμος τής άγάπης και τής φιλανθρωπίας και ή όλη ζωή, ή τε άτομική και οίκογενειακή και κοινωνική έπληροϋτο από τὸ ιδεῶδες τής ήθικῆς τελειώσεως και έτέλει υπό την χαρισματικήν και άγιαστικήν σκέπην τής 'Ορθόδοξου 'Εκκλησίας.

Και άποτελεϊ ύψιστης σημασίας γεγονός, ότι όπως τότε, πρό ένδεκα και πλέον αίωνων, — εις πανεκκλησιαστικήν σύναξιν και επί παρουσία του Βυζαντινού 'Ανακτος — εκηρύχθη και έβεβαιώθη ή 'Ορθοδοξία «ως πιστις άποστολική, ως πιστις των Πατέρων, ως ή μοναδική 'Ορθόδοξος πιστις ή στερεώσασα την Οίκουμένην», ούτω και με την

αύτην μεγαλοπρέπειαν, έβεβαιώθη και εκηρύχθη τούτο, και πάλιν σήμερα, δια των Βασιλικών χειλέων!

*

'Η όλη τελετουργία υπήρξεν έξόχως υποβλητική και μεγαλοπρεπής. 'Απετέλεσε δέ βαρυσήμαντον διαπίστωση, ότι ή 'Αγία μας 'Εκκλησία παραμένει καταπαγίως άμετακίνητος έν τή προσλήψει και έν τή κληρονομία του πρωταρχικού και γνησίου Χριστιανισμού. Και ότι φρουρεί άγρύπνως την 'Ορθοδοξίαν, εις όλας τās εκφάνσεις και εις όλον τὸ πλήρωμα τής δραστικότητας του πνευματικού της δυναμισμού. Και διεκηρύχθη, πανηγυρικώς, εις τους παντοειδεϊς ζηλωτάς καινοτομιών, ότι οι 'Ελληνες κρατοϋσιν άσφαλώς τὰ πατρώα δόγματα, και ότι φυλάττουσι σταθερώς και άποφασιστικώς τον πάτριον θησαυρόν τής 'Ορθοδοξίας.

*

Ρήγος ιερῶς και μυχιαιτάτης συγκινήσεως διέδραμε τās καρδίας όλων, όταν κατά την διάρκεια τής θείας Λειτουργίας, τής αναγούσης τους πιστους εις την σφαϊραν τής λυτρώσεως, ή Α.Μ. ό Βασιλεύς, περιστοιχούμενος υπό τής σεπτῆς 'Ιεραρχίας τής 'Ελλάδος, άπήγγελλεν εϋτόνωσ τὸ Σύμβολον τής Πίστεως. 'Ησθάνετο ό λαός μας την στιγμήν εκείνην την εϋλογον υπερηφάνειαν, ότι ήμεϊς εκληροδοτήσαμεν εις την Χριστιανικήν ανθρωπότητα την θείαν αύτην όμολογίαν τής Ευαγγελικῆς άληθείας, ως τον άπαραίτητον όρον τής ήθικῆς της τελειώσεως. Και πτερούμενος, έβλεπεν εις τον λαοφιλή

μας Βασιλέα, ὄχι μόνον τὸν πιστὸν φύλακα καὶ προασπιστὴν τῆς ἀρχαίας Παραδόσεως. Ἀλλὰ καὶ τὸν ὁδηγητικὸν ἀστέρα τῆς τόσον ἀγωνιωδῶς ἐπιζητούμενης «εἰρήνης» καὶ «ἐνότητος». Ἀξίζει διὰ τοῦτο πᾶς ἔπαινος καὶ τιμὴ καὶ εὐλάβεια εἰς τὸν πεπνυμένον πηδαλιούχον καὶ πολὺν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ εἰς τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν ἡμῶν Σύνοδον, διὰ τὴν ἀποφασιστικότητά μεθ' ἧς προεβλήθη εἰς τὴν θολὴν καὶ ταρασσομένην αὐτὴν ἐποχὴν μας, ὡς γραμμὴ πλεύσεως καὶ ὡς Κιβωτὸς σωτηρίας, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις.

*

Καὶ ἦτο καιρὸς. Διότι ὁ κομμουνισμὸς, ὡς σύστημα ὑλιστικόν, ποὺ χαράσσει πορείαν τοῦ κόσμου ἄνευ Θεοῦ, εἰσδύει, ὡς δραστικὸν δηλητήριο, ὄλοεν καὶ βαθύτερον εἰς τὸν κοινωνικὸν ὄργανισμὸν, καὶ ἀποσυνθέτει τὴν δομὴν, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν πλαστικότητα τῆς ζωῆς. Καὶ εἶναι πλάνη μεγάλη νὰ πιστεύεται, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ καταنيκθῆ οὗτος διὰ τῆς βίας. Διότι ἡ βία, εἰς οἵανδήποτε μορφήν, εἶναι κακόν. Καὶ τὸ κακόν, οὔτε ἐκκρούεται, οὔτε καὶ κατανικᾶται δι' ἄλλου κακοῦ· ἀλλ' ἀναφύεται ἀπλῶς ὡς αἱ κεφαλαὶ τῆς Λερναίας Ὑδρας. Καὶ μόνον διὰ τοῦ σταθεροῦ προσανατολισμοῦ πρὸς τὸ ἀγαθὸν κατανικᾶται καὶ αὐτοαναλίσκεται.

Καὶ δεόν νὰ κατανοηθῆ καὶ νὰ γίνῃ συνείδησις, ὅτι μόνον ἡ μελέτη καὶ ἡ βαθεῖα κατανόησις τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ περιφρουρήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Καὶ ὅτι μόνον ἡ θερμουργὸς καὶ ζέουσα Ὁρθόδοξος συνείδησις θὰ διαλύσῃ τὴν βαρεῖαν νέφωσιν τῆς κομμουνιστικῆς οὐτοπίας. Διότι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τὸ χαροποιὸν φῶς τῆς ἀνωθεν καταλαμπομένης ἐλευθερίας, ποὺ προσδίδει πνευματικὸν βάθος εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ ἀνυψοῖ τὸν ἄνθρωπον· διότι τὸν θεωρεῖ, ὄχι ὡς βιολογικὴν καὶ οικονομικὴν μονάδα, ὅπως ὁ κομμουνισμὸς! Ἀλλὰ, ὡς εἰκόνα Θεοῦ, καὶ ὡς τὴν ὑψίστην ἀξίαν, τὴν ὁποίαν καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀξίαι τῆς ζωῆς. Ὁ κομμουνισμὸς δὲν ἀναγνωρίζει συνείδησιν. Ἀλλ' ἀνακηρύτ-

τει ὡς δόγμα τοῦ τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο τοῦ Εὐφήμου παρὰ Θουκυδίδη, «οὐδὲν ἄλογον ὅτι ξυμφέρον». Καὶ μόνον διὰ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ γοήτρου καὶ τοῦ κύρους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ μόνον μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον θρησκευτικὴν συνείδησιν, ποὺ καλλιεργεῖ τὴν πνευματικὴν ἀποτίμησιν τῆς ζωῆς, θὰ ὀδεύσῃ ἡ κοινωνία μας πρὸς συνεχῆ τελείωσιν καὶ πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης καὶ χαρᾶς.

*

Ἦτο καιρὸς. Διότι ἀποτελεῖ ἐθνικὴν ἀνάγκην νὰ ἐκριζωθῇ ἀπὸ τὸ κοινὸν μας ἡ ἀλόγιστος ξενομονία, τὴν ὁποίαν σπεύρουσιν ἀφθόνως εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος κενόσπουδοι νεωτερισταί, ἡ ὑπολογιστικοὶ ἀναζητηταὶ εὐνοϊῶν καὶ ἀφελημάτων· οἱ ὅποιοι ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι βλέπουσι τὸ ἔθνος ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τὰς μυστικὰς πηγὰς τῆς ζωῆς τοῦ καὶ σοφιστευόμενοι, κινουῦσιν παραθέρμως συζητήσεις ἀκαίρους καὶ παραλόγους καὶ συχνοτάτα λαιδύρους καὶ πᾶν ἄλλο ἢ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομούσας.

Πρέπει διὰ τοῦτο ν' ἀποβῆ κοινὴ συνείδησις τὸ «μηδὲν κινεῖν ἀλογίστεως» τοῦ Ἰσοκράτους. Διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς, καταπλημμυρίσῃ ἡ πατρικὴ μας γῆ ἀπὸ τὰ βλαστήματα καὶ τὰ φύτρα σαθρῶν καὶ κακογόνων σπερμάτων· καὶ ἀπαράδεκτοι νεολογισμοὶ καὶ καινοτομίαι ἐκτοπίσονται καὶ ἀχρηστεύσονται τρισαγίους καὶ πανσεβάστους θεσμούς, ποὺ ἐξωραΐσαν καὶ ἐξηγάσαν τὴν ζωὴν τῶν προγόνων μας, δὲν ὑπάρχει πλέον πρόοδος, ἀλλὰ ὀπισθοδρόμησις καὶ ἐπικίνδυνος ἀποχαλίνωσις. Καὶ δὲν εἶναι διόλου τυχαῖον φαινόμενον αἱ ἀνεπίτρεπτοι προσφάτως ἐκδηλώσεις, ποὺ ἐνεφανίσθησαν, ὡς διαδηλώσεις ἀγοραίας ὑφῆς. Καὶ ὅμως ὁ ἄνεμος τῆς ἀληθείας, ἀναστρέφων τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς, ἐμφανίζει — εἰς πάντα στοιχειωδῶς καλόπιστον — καταγράφους τὰς σελίδας τῶν πεπραγμένων τῶν πλείστων Ἱεραρχῶν μας ἀπὸ ἐπιτεύγματα ἀξιοθαύμαστα. Τὰ ὅποια ἐλέγχουν ἀναπτέρωσιν καὶ εὐτονίαν φρονήματος. Ἠθικὴν ἀνασύσταξιν. Καὶ πνοὴν δημιουργικὴν. Διὰ τῶν ὁποίων πραγματοποιοῦν ἄθο-

Η ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ

Εἰς τὸν ἐκτενῆ κατάλογον τῶν Εὐβοϊκῶν μονῶν, τὸν ὁποῖον ἀπαρτίζουν πρῶτον μὲν αἱ ἐν ἐνεργείᾳ, δεύτερον δὲ αἱ μετὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 διαλυθεῖσαι, τρίτον αἱ μοναὶ τῶν ὁποίων σώζονται σήμερον μόνον τὰ καθολικὰ αὐτῶν, τέταρτον αἱ εἰς ἐρείπια κατακείμεναι μοναὶ καὶ πέμπτον αἱ κατ' ὄνομα μόνον γνωσταί¹, συμπεριλαμβανεται καὶ ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου εἰς τὸ χωρίον Πολιτικά, εὐρισκόμενον εἴκοσι περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικῶς τῆς Χαλκίδος, ἀνήκον εἰς τὸν δῆμον Μεσσαπίων², καὶ ἔχον χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ γνώρισμα ὑψηλὸν Ἑνετικὸν πύργον.

Ἡ μονὴ αὕτη τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ἀκμάσασα κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον καὶ διαλυθεῖσα ἴσως κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Φραγκοκρατίας (1205—1470), εἶναι γνωστὴ ὡς κτίριον ἐκ τοῦ μέχρι σήμερον σωζομένου καθολικοῦ αὐτῆς. Μοναὶ δὲ ἐν Εὐβοίᾳ πάλαι ποτὲ διαλάμψασαι, τῶν ὁποίων σήμερον σώζονται μόνον τὰ καθολικὰ,

1. Κατάλογον τῶν ἐν Εὐβοίᾳ μονῶν καὶ μετοχιῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πλήρη, βλέπε ἐν Ἐπισκόπου Θασμακοῦ Χρυσοστόμου, «Ἡ ἐν Εὐβοίᾳ Ἱερὰ Μονὴ Ἑρια» εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ἀριθμ. φύλλου 3 (1 Φεβρουαρίου) 1965, σελ. 76—77.

2. Σημειώτεον, ὅτι ἡ ὀνομασία τοῦ δήμου ἀναφέρεται εἰς τὴν δημογραφικὴν κατάστασιν ἢ ὁποία ὑφίστατο πρὸ τοῦ νόμου ΔΝΖ' τῆς 10ης Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1912 (περὶ συστάσεως δήμων καὶ κοινοτήτων), διὰ τοῦ ὁποίου κατελύθη τὸ δημοτικὸν σύστημα τὸ εἰσαχθὲν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 27ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1833.

ἦτοι οἱ κεντρικοὶ αὐτῶν ναοί, πλὴν τῆς μονῆς ταύτης τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, εἶναι ἡ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀρμά, παρὰ τὰ Φύλλα, ἢ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου, παρὰ τὰ Ψαχνά, ἢ τοῦ Ταξιάρχου — Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, πλησίον τῶν Καλυβίων τῆς Καρύστου κ.λ.π.

Τόσον τὸ χωρίον Πολιτικά, ὅσον καὶ ἡ παρ' αὐτὸ ἄλλοτε ἀκμάσασα μονὴ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, σχετίζονται πρὸς τὴν Βυζαντινὴν Εὐβοίαν. Τὸ ὄνομα Πολιτικά πιθανῶς ἐτυμολογεῖται ἐκ παροιχίας (συνοικισμοῦ) Κωνσταντινουπολιτῶν τῆς Βυζαντινῆς περιόδου. Ἐξ ἄλλου, ἡ ὀνομασία τῆς μονῆς ὡς Παναγίας Περιβλέπτου³ ἐνθυμίζει τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμώνυμον μονήν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βορειότερον τῶν Πολιτικῶν εὐρισκόμενὴ μονὴ Γαλατάκη, ἀναγραφομένη εἰς Πατριαρχικὰ ἔγγραφα καὶ ὡς μονὴ τοῦ Γαλατᾶ, μαρτυρεῖ τὸν σύνδεσμον τῆς περιοχῆς ταύτης τῆς νήσου Εὐβοίας μετὰ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων.

Πλὴν τῆς ἐν Εὐβοίᾳ μονῆς τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ἰδρύθησαν κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον

3. Ὡς γνωστὸν, ἡ λέξις περιβλέπτος σημαίνει τὸν πανταχόθεν βλέπόμενον, τὸν ὑπὸ πάντων τιμώμενον καὶ θαυμάζομενον, τὸν ἕξοχον, τὸν περιόπτου. Ἡ λέξις, ἐν προκειμένῳ, ἀναφέρεται εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἱπεραγίας Θεοτόκου καὶ δευτερευόντως ἴσως εἰς τοὺς ναοὺς τοὺς τιμωμένους ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς. Αἱ λέξεις Παναγία ἢ Θεοτόκος, ὅπου δὲν ἀναφέρονται μετὰ τῆς λέξεως Περιβλέπτος, ὑπολαμβάνονται καὶ ὑπονοοῦνται οἰκοθεν. Σημειώτεον δέ, ὅτι ὑπάρχει καὶ εἰκὼν τοῦ Κυρίου ὀνομαζομένη «Χριστοῦ τοῦ Περιβλέπτου».

ρύβως τὴν ὑψηλὴν τῶν ἀποστολῆν, ἀντιπαρέρχόμενοι, μετὰ πραότητος, τὰς κραυγὰς τῶν καλοπίστων ἢ μὴ ζηλωτῶν.

*

Ἦτο καιρὸς. Διότι, εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε καὶ ὄχι, εἰσῆλθομεν πλέον εἰς μίαν νέαν περίοδον ἐξωτερικῶν ἐπαφῶν μετὰ ξένας Ἐκκλησίας. Καὶ συνδρόμως, εἰς νέους προβληματισμούς, νέας προοπτικὰς καὶ νέας γενικωτέρας θεωρήσεις.

Καὶ τὸ θέμα δὲν εἶναι διόλου ἀπλοῦν, ἀλλὰ ὑψίστης ἐθνικῆς καὶ γενικωτέρας σημασίας. Διότι ἡμεῖς διακατέχομεν, ἀσινὲς καὶ ἀπαραχάρακτον, ὡς ἄλλο Διοπετές Παλλάδιον, τὸ πολῦτιμον κειμήλιον τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐπὶ συναπτοῦς αἰῶνας ἐβάλλετο αὕτη καὶ παρενοεῖτο. Καὶ εἶναι

ἀνάγκη, νὰ μὴ θολοῦται ἡ κρίσις τοῦ κοινοῦ ἀπὸ παραχόρδους κραυγὰς. Καὶ νὰ ἐδραιωθῇ καταπαγίως τὸ κύρος τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ, ἀπτόητος καὶ σταθερὰ τὰς διαφόρους ἀλλοδοξίας. Καὶ ἐπισφραγίσῃ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν θρίαμβον τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ τὴν μυστικὴν καὶ ἀγιωτάτην παρακαταθήκην, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς της ἡ θεία Πρόνοια.

Καὶ αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν σημασίαν εἶχεν ἡ ὑπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως ἡμῶν ἀπαγγελία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, περιστοιχουμένου ὑπὸ τῆς σεπτῆς ἡμῶν Ἱεραρχίας, μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πολὺν τὴν τρίχα καὶ τὴν σύνεσιν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας, κατὰ τὴν πρόσφατον Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

καὶ ἄλλαι ὁμώνυμοι αὐτῆς, ὡς ἡ προαναφερθεῖσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Ψαμάθου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ Α' τοῦ Λεκαπηνοῦ (920—944), μὴ σωζομένη σήμερα, ἢ ἐν Θεσσαλονίκῃ, μὴ σωζομένη καὶ αὕτη, ἢ ἐν Ἄνω Μυστρά τῆς Σπάρτης, ἰδρυθεῖσα περὶ τὸ 1350, ἐκ τῆς ὁποίας σήμερα σώζεται μόνον ὁ ναὸς μὲ τὰς περιφήμους τοιχογραφίας αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ μὴ μοναστηριακοὶ ναοὶ τῆς Θεοτόκου, εἰς τινα μέρη, φέρουν τὸ ὄνομα τῆς Περιβλέπτου, ὡς λ.χ. ἐν Βερροῖα τῆς Μακεδονίας. Εἰς δὲ τὴν Χαλκίδα ὁ ἀρχαιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς σπουδαιότητος ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον ἐτιμᾶτο καὶ αὐτὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας τῆς Περιβλέπτου, θεωρουμένης ὡς πολιούχου τῆς Χαλκίδος, τῆς μετονομασίας τοῦ ναοῦ εἰς ναὸν τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, τῆς καὶ πολιούχου Χαλκίδος, γενομένης κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας ἐν Εὐβοίᾳ (1470 καὶ ἐξῆς) ⁴.

Ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώθη, ἐκ τῆς διαλαμψάσης Βυζαντινῆς μονῆς τῆς Παναγίας Περιβλέπτου Πολιτικῶν Εὐβοίας, σήμερα σώζεται μόνον τὸ καθολικὸν καὶ τμῆμα τοῦ περιβόλου αὐτῆς. Ἡ περιοχὴ εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ ναὸς εἶναι πευκόφυτος χαράδρα, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ μονὴ ἦτο ἀκατόπτευτος ἀπὸ τοὺς παραπλέοντας τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον καὶ προεφυλάσσετο οὕτω ἀπὸ τὰς πειρατικὰς ἐπιδρομὰς. Ὁ ναὸς τῆς μονῆς «ἔχει τὸ σχέδιον σταυροειδοῦς ἐγγεγραμμένου μετὰ τρούλλου στηριζομένου ἐπὶ τεσσάρων στηριγμάτων, ὧν σήμερα τὰ μὲν δύο πρὸς ἀνατολὰς εἶναι μαρμαρίνοι κίονες, τὰ δὲ δύο δυτικὰ εἶναι τὸ μὲν στήλη ἐρμαϊκῆ ἐνεπίγραφος ἀντιστρόφως τοποθετημένη, τὸ δὲ κτιστὸς πεσσός», τῶν τελευταίων δύο αὐτῶν στηριγμάτων τεθέντων κατὰ τὴν ἀνακατασκευὴν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ναοῦ, γενομένην κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Ἡ ἐρμαϊκῆ ἐνεπίγραφος ὡς ἄνω στήλη εἶναι ἀξιολόγου σημασίας, σύγκριται δὲ ἐκ δύο μερῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα στίχους ἐλεγειακοῦς, εἰς τοὺς ὁποίους δηλοῦται τὸ ὄνομα, ἄνευ τοῦ ἐπωνύμου, τοῦ Ἀμφικλέου, τοῦ ὁποίου ἡ εἰκὼν ὑπῆρχεν ὑπεράνω τῆς ἐπιγραφῆς, δηλοῦται ἐν συνεχείᾳ τὸ γένος, ἡ ἡλικία, ἡ ἐνασχόλησις περὶ τὰς Μούσας καὶ τέλος ὁ τρόπος τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ δὲ δεύτερον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴκοσιν ἐννέα στίχους γεγραμμένους κα-

ταλογάδην, καὶ περιλαμβάνονται ἐν αὐτῷ ἀφ' ἑνὸς μὲν κατάραι φοβεραὶ δι' ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε καθ' οἰονδῆποτε τρόπον βλάψει τὸ μνημεῖον, (τὸ ὁποῖον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς εἰκάζεται ὡς ὠραιότατον), ἢ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀμφικλέου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐχὴ δι' ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε «εὐθετεῖ καὶ τηρεῖ καὶ συμφυλάττει» αὐτό, ὅπως ἀπολαμβάνη πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς ἀξιολόγου ταύτης ἀρχαίας στήλης ἀνάγεται εἰς τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα, καὶ ἀνήκει εἰς τὰ ἀρχαιότατα ἐκεῖνα μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς Βίβλου, διότι αἱ κατάραι αἱ ἐπ' αὐτῆς ἀναγεγραμμένα ἔχουν ληφθῆ ἐκ τοῦ Δευτερονομίου (ΚΗ' 22 καὶ 28). Ἡ ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Γ. Α. Παπαβασιλείου εἰς τὰς «Ἐπιγραφὰς ἐκ Χαλκίδος» ἐν τῷ περιοδικῷ («Ἀθηνα») τοῦ ἔτους 1892, ἔχει δὲ ὡς ἔπεται:

*Χαῖρον ἐγὼ λοετροῖσι καὶ εἰσέτι τοῖσδ' ἐσορῶμαι
Ἀμφικλέης, χώρου δεσπόσυνος φίλιον.
Ναὶ μὴν καὶ γένεος Φερεκυδέος ἐξ ὑπάτων με
δέρκεο, Πειριόδον οὔποτε λησόμενον
Κρατὶ δ' ἐπηώρηντ' ὄπιθεν κομώσσαι ἔθειραι
οὐ γὰρ ἔκερσ' ἦβα, ἀλλὰ πότμος προλαβῶν.*

*Προαγορεύω τοῖς κατὰ τὸν χώρον τόνδε
Ἐπικατάρατος ὅστις μὴ φείδοιτο
κατὰ τόνδε τὸν χώρον τοῦδε
τοῦ ἔργου καὶ τῆς εἰκόνης τῆς
εἰδουμένης, ἀλλὰ ἀτειμάσει
ἢ μεταθήσει ὄρους ἐξ ὄρων
ἢ ὑβρίσει μίνας ἢ αἰκίσεται
ἢ θριάσει ἢ τι μέρος ἢ σύμπαν
ἢ εἰς γῆν ἀνατρέψει καὶ κατα-
σκεδάσει καὶ ἀμανρώσει, τοῦ-
τόν τε θεὸς πατάξει ἀπορία καὶ
πυρετῶ καὶ οἴγει καὶ ἐρεθισμῶ
καὶ ἀνεμοφοροῖα καὶ παραπλη-
ξία καὶ ἀορασία καὶ ἐκστάσει δια-
νοίας καὶ εἴη ἀφανῆ τὰ κτήμα-
τα αὐτοῦ· μὴ γῆ βατή, μὴ θά-
λαττα πλωτή, μὴ παίδων γο-
νῆ, μηδὲ οἶκος αὔξειτο, μηδὲ
καρπῶν ἀπολαύοι, μηδὲ οἶκον
μὴ φωτός, μὴ χρήσεως μηδὲ
κτήσεως, ἐπισκόπους δὲ ἔχοι
Ἐρεινύας.*

*Εἰ δὲ τις εὐθετοῖη καὶ τηροῖη
καὶ συμφυλάττοι, τῶν λῶων
ἀπολαύοι εὐλογοῖτό τε ἐν
παντὶ δήμῳ καὶ πληθῶι αὐ-
τῶ οἶκος παίδων γοναῖς καὶ
καρπῶν ἀπολαύσειν, ἐπισκο-
ποίη δὲ χάρις καὶ υἰεῖα.*

Τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ εἶναι μαρμαροθετημένον μὲ ποικιλόχρωμα μάρμαρα εἰς ὠραῖα γεωμετρικὰ σχήματα μὲ ὠραῖους συνδυασμούς, κάτωθεν δὲ τοῦ τρούλλου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δαπέδου, σχηματίζεται τὸ πεντάκυκλον κόσμημα, τὸ γνωστὸν ὡς πεντατόμ-

4. Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια (Πυρσοῦ), τόμος 19ος, σελ. 951, ἐν τῇ λέξει «Περιβλέπτου μονῆ», καὶ τόμος 17ος, σελ. 919, ἐν τῇ λέξει «Μυστράς».—Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Τιμοθέου, «Αἱ ἐπωνυμῖαι τῆς Παναγίας», Ἱεροσόλυμα 1956, σελ. 316—317.—Θ. Θεοχάρη, «Ἡ Εὐλόστεγος Βασιλικὴ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Χαλκίδος» εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος Ζ', Ἀθήναι 1960, σελ. 144.—Σημειωτέον, ὅτι εἰς μὲν τὴν ἐπαρχίαν Βόλου ὑπάρχει χωρίον ὀνομαζόμενον Περιβλέπτον, εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν Δωδώνης τοῦ νομοῦ Ἰωαννῶν ἕτερον χωρίον ὀνομαζόμενον Περιβλέπτος.

φ α λ ο ν . Ἐν τῷ ναῷ σώζονται θωράκια τοῦ παλαιοῦ εἰκονοστασίου αὐτοῦ καὶ ἐν θωράκιον παλαιο-χριστιανικῆς βασιλικῆς, φέρον ὀπισθεν ρωμαϊκὴν τιμητικὴν ἐπιγραφὴν ἀφορῶσαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κλαύδιον (41—54 μ.Χ.). Ὁ ναός, ἔχων «πλινθοπερικλειστον τοιχοποιῶν» κατὰ τὰ κάτω αὐτοῦ μέρη, κατεσκευάσθη κατὰ τὸν 11ον ἢ τὸν 12ον αἰῶνα, ἔτυχε δὲ ἀνακατασκευῆς κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, ὅτε καὶ ἐτοιχογραφήθη, ἀλλὰ σήμερον σώζεται ἐκ τῆς τοιχογραφίας μόνον τὸ πρὸς τὸ Ἱερὸν τμήμα. Εἰς τὴν Πρόθεσιν τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ δὴ ἐκατέρωθεν τῆς εἰκόνας τῆς Ἀποκαθηλώσεως (Ἄκρας Ταπεινώσεως) ὑπάρχει ἐπιγραφή, διὰ λευκοῦ χρώματος, πληροφοροῦσα ὅτι ἡ τοιχογράφησις ἐγένετο ἐν ἔτει 1668, τὰ ὀνόματα δὲ αὐτῆς ἀναφέρονται εἰς τοὺς δωρητάς. Ἡ ἐπιγραφή ἔχει ὡς ἑξῆς:

1668 μηνὶ Οκτοβριου 10
Μελχισεδεξ ιερομονάχου Νηκολαου
Ιακωβου ιερομονάχου Λασκαρου
Λεοντιας μοναχῆς Ζαχαριου
καὶ τον γονέον αυτου Σταμάτη Πηγης
Θομᾶ ιερεος Κοστατηνου
Κασατ as πρεσβητέρας Φλορου
Σταματηνου ορησα Σαβατου
Μαρουλα Σταθι.

Ἡ ἀνακατασκευὴ τοῦ ναοῦ, ἐρειπωθέντος ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν αἰῶνων, συντελεσθεῖσα κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα, πρέπει νὰ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Εὐρίπου (Χαλκίδος) Λαυρεντίου, καθ' ὅσον ἐκ Πατριαρχικοῦ σιγίλλιον παρέχεται ἡ πληροφορία, ὅτι οὗτος ἠγόρασε τὸν ναὸν τῆς Παναγίας Περιβλέπτου παρὰ τῶν Τούρκων καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸν εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ, εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρων, εὐρισκομένην καὶ προαναφερθεῖσαν ἥδη ἀνωτέρω σταυροπηγιακὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Γαλατάκη ἢ Γαλατᾶ, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται μέχρι σήμερον. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀρχαιολογικῆς αὐτοῦ ἀξίας ὁ ναός τῆς διαλαμψάσης μονῆς ταύτης τῆς Παναγίας Περιβλέπτου εἶναι ἀνακεκρυγμένος ὡς ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον, πανηγυρίζει δὲ κατὰ τὴν μνήμην τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου)⁵.

Ἡ ἱστορία τῆς μονῆς ταύτης δὲν εἶναι γνωστὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν συνέχειαν αὐτῆς, ὡς συμβαίνει καὶ μεῖς ἄλλας Εὐβοϊκὰς μονὰς. Βέβαιον πρέπει νὰ θεωρηθῆ, ὅτι σὺν τῇ ἀνεγέρσει τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, κατὰ τὸν 11ον ἢ τὸν 12ον αἰῶνα, ἐκτίσθησαν καὶ τὰ κελλία καὶ σινεκροτήθη ἡ μονή. Ὅταν δὲ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ παρακειμένον τῇ μονῇ χωρίον Πολιτικά ἀπετελέσθη ἐκ Κωνσταντι-

5. Ἀναστ. Κ. Ὁρλάνδου, «Ἡ Περιβλέπτος τῶν Πολιτικῶν τῆς Εὐβοίας» εἰς τὸ Ἄρχειον τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος, τόμος Γ', Ἀθήναι 1937, σελ. 175—184.—Πρβλ. Ν. Δ. Καλογεροπούλου, «Παλαιοχριστιανικὰ καὶ Βυζαντινὰ μνημεῖα καὶ τέχνη ἐν Εὐβοίᾳ» εἰς τὸ Ἄρχειον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν, τόμος Β', Ἀθήναι 1937, σελ. 35.

νουπολιτῶν μετοίκων, καὶ ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπῆρχε μονὴ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, πρέπει μετὰ μεγάλης πιθανότητος νὰ ὑποστηριχθῆ, ὅτι κατ' ἀπομίμησιν τῆς μονῆς ἐκείνης τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀνηγέρθη ἡ ὁμώνυμος αὕτη ἐν Εὐβοίᾳ μονὴ ὑπὸ τῶν μετοίκων τῶν Πολιτικῶν. Δύναται ἐξ ἄλλου νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἴσως κατὰ τὴν περίοδον τῆς Φραγκοκρατίας ἐν τῇ νήσῳ Εὐβοίᾳ (1205—1470), διελύθη ἡ μονή, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς καταπίεσεως τῶν Ὁρθοδόξων ὑπὸ τῶν παπικῶν κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην περίοδον. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ὅτι ἡ μονὴ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου διελύθη κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Φραγκοκρατίας, πλησιάζει τὴν βεβαιότητα, ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ εἰς τὴν ἰδίαν περιοχὴν εὐρισκομένη μονὴ τοῦ Γαλατάκη ὑπέστη καταστροφὰς ἀπὸ μέρους τῶν Φράγκων⁶ καὶ ὅταν ληφθῆ ὡσαύτως ὑπ' ὄψιν, ὅτι εἰς τὰ Πολιτικά ὑπάρχει μέχρι σήμερον ἀκόμη ὑψηλὸς Ἑνετικὸς πύργος, μαρτυρῶν τὴν ἰδιαιτέραν σχέσιν τοῦ χωρίου τούτου καὶ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ μετὰ τῶν κατακτητῶν Φράγκων.

Εἰς Πατριαρχικὸν σιγίλλιον τοῦ ἔτους 1582 ἀναγράφεται μὲν ὁ ναός τῆς Παναγίας τῆς Περιβλέπτου, ἀλλὰ μνημονεύεται ἐν αὐτῷ καὶ ὡς «θεῖον μονύδριον» μετὰ πάντων τῶν παρ' αὐτὸ κτημάτων καὶ πραγμάτων, καὶ ὡς ἐνοριακὸς ναὸς τοῦ χωρίου Πολιτικά. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω καταχωρισθεῖσα ἐπιγραφὴ τοῦ ἔτους 1668, ἡ ἐπὶ τῆς Προθέσεως τοῦ ἱεροῦ Βήματος τοῦ ναοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν ἱερομονάχων Μελχισεδεξ καὶ Ἰακώβου, καὶ τῆς Λεοντίας μοναχῆς, ἀσφαλῶς πρέπει νὰ μαρτυρῆ καὶ αὕτη, ὅτι ἡ μοναστηριακὴ ιδιότης τῆς Παναγίας Περιβλέπτου διετηρήθη καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ὅμως περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ὁ ναός τῆς μονῆς καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ κτήματα μετὰ τῶν πλουσίων εἰσοδημάτων, ἀπετέλεσαν τὸ μῆλον πολυετοῦς ἔριδος μετὰ τῆς μονῆς Γαλατάκη καὶ Μητροπολιτῶν Εὐρίπου. Ἡ θλιβερά αὕτη ἱστορία, στηριζομένη εἰς τὰ ἐν τῇ μονῇ Γαλατάκη σωζόμενα Πατριαρχικὰ γράμματα, ἀποτελοῦσα δὲ τὰς τελευταίας σελίδας τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῆς ὡς ἐξαρτήματος τῆς μονῆς Γαλατάκη, ἔχει περιληπτικῶς ὡς ἀκολούθως.

Ὁ προαναφερθεὶς Μητροπολίτης Εὐρίπου Λαυρεντίος, ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ εὐσεβής, ἠγόρασεν ἰδίως ἀναλώμασι κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος, κατόπιν δημοπρασίας γενομένης ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὸν ναὸν καὶ τὸ μονύδριον τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ὡς καὶ πάντα τὰ κτήματα αὐτοῦ καὶ τὰ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν σταυροπηγιακὴν μονὴν τοῦ Γαλατάκη «φοβούμενος μήπως μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἢ ξένους ἢ ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ» ἀξίωση τὴν ἰδιο-

6. Διονυσίου Σ. Ἀλβανάκη, «Ἱστορία τῶν Ἱερῶν Μονῶν—Ἱερὰ Μονὴ Γαλατάκη», Ἀθήναι 1906, σελ. 26.

ποίησιν αὐτῶν. Ἡ ἀφιέρωσις αὕτη ἐνεκρίθη καὶ ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β' (1572 κ. ἐ.), καθ' ὅσον ἡ μονὴ Γαλατάκη, ὡς σταυροπηγιακὴ, εἶχε τὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Διηυκρινίσθη δὲ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τότε, ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Εὐρίπου Ἀγίου Τιμοθέου, ὀλίγον προγενεστέρου τοῦ Λαυρεντίου, ὅτι τὸ μονῆριον τοῦτο οὐδέποτε ὑπῆρξε ἰδιοκτησία τῆς Μητροπόλεως Εὐρίπου, ὡς ἰσχυρίσθησαν ἄγνωστον ποῖοι δι' εὐνοήτους σκοπούς. Εἰς τὸ σιγῆλιον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκυρώθη ἡ ἀφιέρωσις καὶ τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται ἀπὸ 2ας Μαΐου 1582, ἀναγράφονται ἐπιτίμια ἐναντίον κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἵτινες ἤθελον τολμήσει νὰ ἀνατρέψουν τὴν ἀφιέρωσιν ἢ νὰ ἀποσπάσουν τι ἐκ τῶν ἀφιερωθέντων κτημάτων. Τόσον ὅμως τὰ πλούσια εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα ἐκαρποῦτο ἡ μονὴ Γαλατάκη, ὅσον καὶ ἡ βουλμία τῶν κατοίκων τῶν Πολιτικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους συμπεριλαμβάνοντο ἀτυχῶς καὶ οἱ ἱερεῖς, συνετέλεσαν ὥστε νὰ παραβιάζωνται αἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου Πατριαρχικαὶ ὁδηγίαι καὶ ἀποφάσεις. Συγκεκριμένως μάλιστα, κατὰ τὸ ἔτος 1755, ὁ Μητροπολίτης Εὐρίπου Παΐσιος ἐφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀρπάσῃ τὸ μονῆριον καὶ νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ ὡς σταυροπηγιακὴν τὴν μονὴν Γαλατάκη, εἰς τὴν ὁποίαν τοῦτο εἶχεν ἀφιερωθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἐν τῇ μονῇ Γαλατάκη καὶ τῷ μονυδρίῳ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου. Οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς Γαλατάκη ἀνέφερον ταῦτα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὁ δὲ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Ε' (1748 κ. ἐ.) ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν δριμύτατον γράμμα ἐφιστῶν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ συνιστῶν τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τὰς Πατριαρχικὰς ἀποφάσεις διὰ τὴν μονὴν Γαλατάκη καὶ διὰ τὸ κμετόχιον τῆς Παναγίας, ὅπερ ἐστὶ τοῦ Μοναστηρίου». Παρὰ ταῦτα ὅμως, ἡ ἀρπακτικὴ διάθεσις τοῦ Μητροπολίτου Παΐσιου καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ μονυδρίου ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱερέων, ἐξηκολούθησεν. Οἱ μοναχοὶ ἀνεφέρθησαν καὶ πάλιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωαννίκιος ὁ Γ' (1761—1763) ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἐγγωρίους ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς γέροντας καὶ προεστούς καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας χριστιανοὺς τοῦ χωρίου Πολιτικά, ἡ ὁποία εἶναι φρικτὸν ἐπιτίμιον δι' ἐκείνους τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς λαϊκοὺς, οἱ ὁποῖοι κατακρατοῦν δικαιώματα τοῦ μετοχίου καὶ ἀφιερῶματα ἐκ τῆς πανηγύρεως, ἐν οἷς ὀνομαστικῶς ἀναφέρεται ὁ Μητροπολίτης Παΐσιος ὡς λαβὼν καὶ πωλήσας ἀφιερῶματα καὶ ὡς ἰδιοποιηθεὶς βιαίως εἰσοδήματα αὐτοῦ. Ἀτυχῶς ὅμως, ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτεν ὁ Εὐρίπου Παΐσιος καὶ μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ὡς ἄνω ἐπιτιμητικῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ γενομένην ἔκδοσιν ἐπικυρωτικοῦ τῶν γνωστῶν Πατριαρχικῶν ἀποφάσεων «Βασιλικῶν ὀρισμοῦ». Οἰκειοποιηθεὶς ἐντελῶς τὸ μετόχιον - μονῆριον τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ἐσύναξε τὰ ποικίλα εἰσοδήματα αὐτοῦ, ἐπώλει τὰ ἀκίνητα ἀφιερῶματα, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξαπέλυσε πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτίμιον, ἐμποδίζων αὐτοὺς δι' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπικοινωνοῦν

μετὰ τῶν πατέρων τῆς μονῆς καὶ τοῦ μετοχίου. Κατόπιν αὐτῆς τῆς ἀχαρακτοῦ καταστάσεως ἀπεστάλη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἕτερον αὐστηροῦ πάλιν περιεχομένου γράμμα τοῦ Πατριάρχου Ἰωαννικίου πρὸς τὸν Παῖσιον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐντέλλεται οὗτος καὶ παραγγέλλεται «σφοδρότατα» νὰ μὴ ἐνοχλῇ καὶ νὰ μὴ παρέχῃ ζημίας εἰς τοὺς πατέρας τοῦ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Γαλατάκη, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς αὐτοὺς τὸ ἀντίτιμον ὄλων τῶν πραγμάτων τοῦ μετοχίου τὰ ὁποῖα ἐπώλησε, καὶ νὰ ἄρῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς. Ἐν συνεχείᾳ δὲ γνωρίζεται εἰς αὐτόν, ὅτι ἀποφάσει τοῦ Πατριαρχείου ἀποστέλλεται ἐπὶ τόπου ὁ Μητροπολίτης Θηβῶν, ἵνα φροντίσῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων». Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ὡς ἄνω προσωπικοῦ πρὸς τὸν Παῖσιον Πατριαρχικοῦ γράμματος, ὁ Πατριάρχης Ἰωαννίκιος ἐξαπέστειλε συγγορητικὸν γράμμα διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, παρὰ τοὺς ἀφορισμοὺς καὶ τὰ ἐπιτίμια τοῦ Εὐρίπου Παΐσιου, ἐξηκολούθησαν νὰ ἐλεοῦν τοὺς πατέρας τῆς μονῆς καὶ τοῦ μετοχίου αὐτῆς, διὰ τοῦ ὁποῖου γράμματος ἐπιβραβεύεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ συγχώρησις, καὶ διαλύεται ὁ «ἐπιβεβλημένος αὐτοῖς δεσμός... ἅτε μὴδὲν ἀνόσιον καὶ κατεγνωσμένον ἔργον διαπραξαμένων, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς βοήθειαν ἱεροῦ σκηνώματος παρορηθέντων καὶ ψυχωφελῆς ἔργον ἐργασαμένων». Καὶ δὲν ἀναφέρεται μὲν περαιτέρω συνέχεια τῆς καταφώρου ταύτης πολεμικῆς, εἴτε διότι εἰσηκούσθη τὸ Πατριαρχεῖον εἴτε διότι ἔπαυσεν ὑπάρχων ὁ Εὐρίπου Παῖσιος. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ καταπάτησις τῶν κτημάτων καὶ ἡ κατακράτησις πραγμάτων καὶ ἀφιερῶμάτων τῆς μονῆς Γαλατάκη καὶ τοῦ μετοχίου αὐτῆς «τῆς Παναγίας εἰς τὰ Πολιτικὰ» ἀτυχῶς συνεχίζετο ὑπὸ ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν «φιλαδίκων» ἀνθρώπων, ὁ Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Β' (1768—1769) ἐξέδωκεν Ἐκκλησιαστικὸν Πατριαρχικὸν ἐπιτίμιον περὶ παύσεως «τῆς τοιαύτης ἀρπαγῆς καὶ ἱεροσυλίας»⁷.

Διαλυθεῖσα ἡ Βυζαντινὴ μονὴ τῆς Παναγίας Περιβλέπτου ἤδη ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Φραγκοκρατίας, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, καὶ τοῦ ναοῦ αὐτῆς τοῦ μόνου ἐκ τοῦ κτηριακοῦ αὐτῆς συγκροτήματος διασωθέντος καὶ ὑπαχθέντος ὡς μετοχίου εἰς τὴν μονὴν Γαλατάκη, μετὰ τὰς ὡς ἄνω διενέξεις περὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, δὲν ἀνασυνεστήθη μέχρι τῆς σήμερον καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν ἀπασχολεῖ ἔκτοτε τὴν Εὐβοϊκὴν Μοναστηριολογίαν.

† Ο ΘΑΥΜΑΚΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

7. Τὰ Πατριαρχικὰ γράμματα περὶ τῆς ὡς ἄνω διενέξεως ἔχουν δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Σ. Ἀβανάκη εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Ἱστορία τῶν Ἱερῶν Μονῶν — Ἱερὰ Μονὴ Γαλατάκη», Ἀθήναι 1906, σελ. 48-59.—Βλέπε καὶ Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Θέμελη, Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (νῦν Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ), «Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Εὐρίπου διὰ μέσου τῶν αἰώνων», Ἀθήναι 1952, σελ. 34 κ. ἐξῆς.

Ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ

Η ΚΑΘΑΡΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

Ἄν ἴσως καὶ ἡμεῖς θέλωμεν νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὰ Ἄχραντα Μυστήρια ὡσάν τοὺς ἑνδεκα ἀποστόλους τοὺς καλοὺς, καὶ νὰ μὴ βλαφθῶμεν ὡσάν τὸν Ἰουδαν κόν κακόν, νὰ ἐξομολογούμεθα καθαρὰ καὶ νὰ κοινωνῶμεν μὲ φόβον καὶ τρόμον καὶ εὐλάβειαν, καὶ τότε νὰ φωτισθῶμεν. Εἰ δὲ καὶ πηγαίνομεν ἀνεξομολόγητοι, μολυσμένοι μὲ ἁμαρτίας καὶ τολμῶμεν νὰ μεταλάβωμεν τὰ Ἄχραντα Μυστήρια, βάνομεν φωτιὰ καὶ καιόμεθα.

Ποῖος ἤξεύρει, ἀδελφοί μου, νὰ μοῦ εἰπῇ, ὁ ἥλιος φωτεινὸς εἶναι ἢ σκοτεινός; Μοῦ φαίνεται, ὅλοι σας τὸ γνωρίζετε ὅτι εἶναι φωτεινός καὶ τὰ πάντα φωτίζει· εἶναι ὅμως μερικὰ ζῶα ὅπου τὰ λέγουν νυχτερίδας καὶ κουκουβάγιες, καὶ ὅταν βγῇ ὁ ἥλιος θαμβώνονται καὶ σκοτιζονται καὶ δὲν βλέπουν, καὶ ὅταν νυχτώσῃ τότε βλέπουν. Ἔτσι εἶναι καὶ εἰς τὰ Ἄχραντα Μυστήρια· τὸν καλὸν τὸν φωτίζουν καὶ τὸν κάμνουν ὡσάν ἄγγελον· ὁμοίως καὶ τὸν ἁμαρτωλὸν πάλιν σκοτιζοῦν καὶ τὸν κάμνουν ὡσάν τὸν διάβολον. Καθὼς καὶ ἡ φωτιὰ ὅλα τὰ πράγματα δὲν τὰ καίει, μάλιστα τὸ χρυσαφὶ τὸ λαμπρύνει καὶ τὸ καθαρίζει, καὶ τὰ ἄλλα πράγματα τὰ καίει. Λοιπὸν ἄς γίνωμεν καὶ ἡμεῖς μάλαμα νὰ καθαρισθῶμεν, καὶ ὄχι ξύλα νὰ καιώμεθα.

Ἐδῶ ποῦ ἦλθα Χριστιανοί μου, ἔλαβα μίαν χαρὰν μεγάλην καὶ μίαν λύπην μεγάλην. Καὶ χαρὰν μεγάλην ἔλαβα βλέπων τὴν καλὴν σας γνώμην καὶ τὴν καλὴν σας μετάνοιαν· λύπην ἔλαβα πάλιν στοχαζόμενος τὴν ἀναξιότητά μου, πὼς δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς ἐξομολογήσω ὅλους ἕνα πρὸς ἕνα, νὰ μοῦ εἰπῇ καθένας τὰ ἁμαρτήματά του, νὰ τοῦ εἰπῶ καὶ ἐγὼ ἐκεῖνο ὅπου μὲ φωτίσῃ ὁ Θεός. Θέλω, ἀλλὰ δὲν ἤμπορῶ, τέκνα μου, καθὼς ἕνας πατέρας εἶναι ἄρρωστος, πηγαίνει τὸ παιδί του νὰ τὸν παρηγορήσῃ, ἐμείνος μὴ δυνάμενος τὸ διώχνει· μὰ πὼς τὸ διώχνει; μὲ τὴν καρδιὰ καιόμενῃ! Θέλει νὰ τὸ παρηγορήσῃ, μὰ δὲν εἰμπορεῖ. Μὰ πάλιν διὰ νὰ μὴ ὑστερηθῆτε τελείως, σᾶς λέγω τοῦτο· ἂν θέλετε νὰ ἰατρευθῆτε τὴν ψυχὴν σας, τέσσαρα πράγματα σᾶς χρειάζονται. Κάμνομεν μίαν συμφωνίαν; Ἄπὸ τὸν καιρὸ ὅπου ἐγενήθητε ἕως τώρα ὅσα ἁμαρτήματα ἐπράξατε, νὰ τὰ πάρω ἐγὼ εἰς τὸν λαμόν μου καὶ ἡ εὐγενεία σας νὰ κρατήσῃτε τέσσαρες τρίχες. Καὶ τί θὰ τὰ κάμω; Ἐχω μία καταβόθρα καὶ τὰ ρίχνω μέσα. Ποία εἶναι ἡ καταβόθρα; Εἶναι ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Χριστοῦ μας. Πρώτη τρίχα εἶναι ὅταν θέλετε νὰ ἐξομολογήσῃτε, τὸ πρῶτον θεμέλιον εἶναι αὐτὸ ὅπου εἶπαμεν, νὰ συγχωρήτε τοὺς ἐχθροὺς σας. Τὸ κάμνετε; Τὸ κάμνομεν ἅγιε τοῦ Θεοῦ. Ἐπήρατε τὴν πρώτην τρίχα. Δευτέρα τρίχα εἶναι νὰ εὐρίσκετε πνευματικὸν καλόν, γραμματισμένον, ἐνάρετον, νὰ ἐξομολογήσῃτε

καὶ νὰ λέτε ὅλα σας τὰ ἁμαρτήματα. Νὰ ἔχῃς 100 ἁμαρτίας καὶ νὰ εἰπῇς τὰς 99 εἰς τὸν πνευματικόν, καὶ μίαν νὰ μὴ φανερώσῃς, ὅλες σου ἀσυγχώρητες μένουσιν. Καὶ ὅταν κάμνης τὴν ἁμαρτίαν, τότε νὰ ἐντρέπῃσαι. Καὶ ὅταν ἐξομολογήσῃς πρέπει νὰ μὴ ἔχῃς καμίαν ἐντροπήν.

Μία γυναῖκα ἐπῆγε νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς ἕνα ἀσκητήν· ὁ ἀσκητὴς εἶχε ἕνα ὑποτακτικὸν ἐνάρετον. Λέγει ὁ ἀσκητὴς τοῦ ὑποτακτικοῦ του. Πῆγαίνε, νὰ ἐξομολογηθῇ ἡ γυναῖκα. Ὁ ὑποτακτικὸς ἐμάκρυνε ἕως ὅτου ἔβλεπε, μὰ δὲν ἤκουε. Ἐξομολογήθη ἡ γυναῖκα καὶ ἔφυγε. Ἔστερα ἐρχεται ὁ ὑποτακτικὸς καὶ λέγει: Γέροντα, εἶδα ἕνα παράδοξον θαῦμα. Ἐκεῖ ὅπου ἐξομολογεῖτο ἡ γυναῖκα ἔβλεπα ὅπου ἔβγαίναν φίδια μικρά· βλέπω καὶ ἐκρέματο ἕνα μεγάλο· ἔκανε νὰ βγῇ καὶ πάλιν ἐτραβήχθη ὀπίσω. Λέγει ὁ ἀσκητὴς· πῆγαίνε νὰ τὴν κράξῃς νὰ ἔλθῃ ὀπίσω γρήγορα. Πηγαίνοντας ὁ ὑποτακτικὸς τὴν εὗρεν ἀποθαμένην. Γυρίζει ὀπίσω καὶ τὸ λέγει τοῦ Γέροντός του. Αὐτὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ τὸ θαῦμα, παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ ἂν ἡ γυναῖκα ἐσώθη ἢ ἐκολάσθη· καὶ φαίνεται ἔμπροσθέν του μία ἀρκουδα μαύρη καὶ τοῦ λέγει. Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνη ἡ γυναῖκα ὅπου ἐξομολογήθηκα καὶ δὲν σοῦ ἐφάνέρωσα ἕνα θανάσιμο ἁμαρτήμα ὅπου εἶχα πράξει καὶ διὰ τοῦτο ὅλα μου τὰ ἁμαρτήματα ἔμειναν ἀσυγχώρητα, καὶ μὲ ἐπρόσταξε ὁ Κύριος νὰ ὑπάγω εἰς τὴν κόλασιν νὰ καίωμαι πάντοτε. Καὶ ἀμέσως ἐξῆλθε μία βροῦμα ὡσάν καπνὸς καὶ ἐχάθη ἀπ' ἔμπροσθέν του.

Διὰ τοῦτο, χριστιανοί μου, ὅταν ἐξομολογήσῃτε νὰ λέγετε ὅλα σας τὰ ἁμαρτήματα καθαρὰ· καὶ πρῶτον νὰ εἰπῇς τοῦ πνευματικοῦ σου. Πνευματικέ μου, θὰ κολασθῶ διότι δὲν ἀγαπῶ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς μου μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν ὡσάν τὸν ἑαυτὸν μου. Καὶ νὰ εἰπῇς ἐκεῖνα ὅπου σὲ τύπτει ἢ συνειδησίς σου, ἢ ἐφόνευσας, ἢ ἐπόρνευσας, ἢ ὄρκον ἔκαμες ψεύματα, ἢ τοὺς γονεῖς σου δὲν ἐτίμησας, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἴδου ἐπῆρες τὴν δευτέραν τρίχα. Ἡ τρίτη τρίχα εἶναι ὡσάν ἐξομολογηθῆς θὰ σὲ ρωτήσῃ ὁ πνευματικὸς: Διατί, παιδί μου, νὰ κάμνης αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα; Σὺ νὰ προσέχῃς νὰ μὴ κατηγορήσῃς ἄλλον, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ νὰ εἰπῇς. Αὐτὰ τὰ ἔκαμα ἀπὸ τὴν κακὴν μου προαίρεσιν. Βαρὺ εἶναι νὰ κατηγορήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου; Οχι! Λοιπὸν ἐπῆρες τὴν τρίτην τρίχα. Ἐχομεν τὴν τετάρτην. Ὅταν σοῦ δώσῃ ἄδειαν ὁ πνευματικὸς καὶ ἀναχωρήσῃς, νὰ ἀποφασίσῃς μὲ στερεὰν γνώμην καὶ ἀπόφασιν, καλύτερα νὰ χύσῃς τὸ αἷμα σου, παρὰ νὰ ἁμαρτήσῃς.

(Ἐκ τῶν Διδαχῶν τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ)

ΜΕΤΑ ΤΗΝ Γ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΔΙΑΣΚΕΨΙΝ

Ζ'.

7. 'Επισκέψεις εις Ρώμην, Λονδίνον, Ουτρέχτην και Γενεύην.

Συνωδὰ τῇ τελευταίᾳ ἀποφάσει τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου, καθ' ἣν δέον ὅπως ἀπᾶσαι αἱ πληροφορίες περὶ τῶν ἐν τῇ Διασκέψει ἀποφασισθέντων παρασχεθῶσι ταῖς ἐνδιαφερομέναις Ἐκκλησίαις ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὰ ὀρισθέντα καταλλήλως¹, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθναγόρας ἤσκησε κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Φεβρουάριον τὸ κανονικὸν αὐτοῦ δικαίωμα τῆς ἐπισήμου ἀνακοινώσεως τῶν ἀποφασισθέντων ἐν Ρόδῳ πρὸς τὰς ἐνδιαφερομένας Ἐκκλησίας Ρωμαιοκαθολικὴν, Ἀγγλικανικὴν καὶ Παλαιοκαθολικὴν. Πρὸς τοῦτο κατήρτισε διμελῆ Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων Μελίτωνος καὶ Μύρων Χρυσοστόμου, τὴν ὁποίαν, ἐφοδιάσας διὰ τῶν κανονικῶν συστατηρίων γραμμάτων, ἐπεμφε πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν εἰρημένων τριῶν Ἐκκλησιῶν εἰς Ρώμην, Λονδίνον καὶ Ουτρέχτην, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνήγγειλεν εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Πατριαρχικὰς καὶ Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τὴν κανονικὴν ταύτην πρωτόβουλον ἐνέργειαν αὐτοῦ.

Οὕτω τῇ 14 Φεβρουαρίου ἡ Πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία ἔφθασεν ἀεροπορικῶς εἰς Ρώμην, γενόμενη τιμητικῶς δεκτὴ ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Βίλλεμπρας καὶ τῶν πρεσβυτέρων Ντυπρέ καὶ Λόνγκ, τῇ δ' ἐπομένῃ ἐγένετο ἐπισήμως δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ'. Αὕτη ἐπέδωκε τῷ Πάπα τὸ Πατριαρχικὸν γράμμα καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου περὶ ἐνάρξεως, μετὰ τὸ τέλος τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου καὶ μετὰ τὴν δέουσαν προπαρασκευήν, θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο πρεσβυγενῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς «ἐπὶ ἴσοις ὅροις»². Προσφωνήσας τὸν Πάπαν ὁ μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως διεβίβασε «πρὸς τὸν κυρίαρχον Ἐπίσκοπον τῆς ἀρχαίας Ρώμης τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐξ ἀνατολῶν, τοῦ Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης». Εἶτα ἐμνήσθη τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συναντήσεως αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἧτις ἐγένετο ἀρχὴ τῶν ἐπισήμων ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἀφοῦ δ' ἐν συνεχείᾳ ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐπαύσατο προσευχομένη «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», ἔθιξε τὸ κύριον θέμα τοῦ διαλόγου, εἰπὼν ὅτι ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἀπεφάσισε τὴν «καλλιέργειαν σχέσεων μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ πνεύματι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης»³, ἡ Β' Πανορθόδοξος Διά-

σκεψις ἀπεφάσισε κατ' ἀρχὴν, «ὅπως προτείνῃ εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐναρξίν διαλόγου ἐπὶ ἴσοις ὅροις»⁴, καὶ ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπανελάβε «τὴν ἤδη ἐκπεφρασμένην περὶ τοῦ θέματος τοῦ διαλόγου ἐπιθυμίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μελετήσασα δὲ τὰ ἐπὶ μέρους τούτου, διεπίστωσεν, ὅτι πρὸς καρποφόρον ἐναρξίν ἐνὸς πραγματικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν»⁵. Τὰ ἀνωτέρω ἀνεκοίνωσεν ἐν συνεχείᾳ καὶ πρὸς τὴν Γραμματείαν ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, ἐπιδοὺς τῷ προέδρῳ αὐτῆς καρδινάλιῳ Βεα καὶ ἐπίσημον ἀντίγραφον τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως. Παραθέτομεν κατωτέρω τὰ κείμενα πρῶτον μὲν τοῦ Πατριαρχικοῦ γράμματος, δεῦτερον δὲ τῆς ἀντιφωνήσεως τοῦ Πάπα εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως.

«Παύλω, τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ Ἀγιωτάτῳ Πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, χαίρειν ἐν Κυρίῳ.

Ἀσμενὶ καὶ ἐν ἀγάπῃ πολλῇ προαγομέθα καὶ αὐθις εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τὴν Ὑμετέραν λίαν ἀγαπητὴν καὶ περισπούδαστον ἡμῖν γερασμίαν Ἀγιότητα, κοινωνὸν Αὐτὴν ποιούμενοι τῶν πληρούντων τὴν καρδίαν ἡμῶν αἰσθημάτων ἱερᾶς συγκινήσεως καὶ χαρᾶς ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους καὶ τῶν ἐκάστοτε νέων δειγμάτων τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐλέους καὶ τῆς περισσείας τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ὅντως μετὰ χαρᾶς βλέπομεν, ὅτι, ἐξ ὅτου ἰδίᾳ ἐγένετο ἡ εὐλογημένη συνάντησις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους τῶν Ἐλαιῶν, ἡ μετὰ κούφισεως καὶ πολλῶν ἐλπίδων χαίρεινθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ὁλονὲν εὐρύτερον ἐκδηλοῦται καὶ ἐμφανῆς γίγεται ἡ ἱερὰ ἐπιθυμία καὶ διάθεσις εἰς συνεργασίαν καὶ κοινὴν πορείαν τῶν ἐπὶ μέρους Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ περὶ ἐνότητος τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων ἀγίου θελήματος τοῦ Κυρίου.

Τὴν ἱεράν δὲ ταύτην ἐπιθυμίαν καὶ διάθεσιν κατὰ τρόπον ἐκδηλῶν διατρανοῦσα ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἐν ἐπανεπιλημμέναις, καὶ πρὸ τῆς συναντήσεως ἐκείνης καὶ μετ' αὐτὴν, Πανορθόδοξοις Διασκέψεσιν ἀπεφάσισε καὶ διεκήρυξε τὴν ἐφείσιν καὶ τὴν προθυμίαν αὐτῆς, ὅπως προέλθῃ πρὸς τὴν καθ' Ὑμᾶς σεβασμίαν Ἐκκλησίαν τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης εἰς καλλιέργειαν ἀδελφικῶν σχέσεων, ἐπὶ προαγωγῇ τοῦ πνεύματος τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος.

Τὴν παρουσίαν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγιότητι τῶν ἀδελφικῶν ἡμῶν τῶνδε συστατηρίων Γραμμάτων ἀνατίθεμεν τοῖς ἱερωτάτοις Μητροπολίταις καὶ ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Μελίτωνι καὶ

1. «Ἐκκλησία» 41 (1964) 635.

2. Αὐτόθι, σ. 632 ἔξ.

3. Ἰ.ω. Καρμίρη, Ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου. Ἀθήναι 1961, σ. 17.

4. Ἰ.ω. Καρμίρη, Ὁρθόδοξια καὶ Ρωμαιοκαθολικισμός, Ἀθήναι 1964, τεύχ. Ι, σ. 41.

5. Ἰ.ω. Καρμίρη, Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, «Ἐκκλησία» 41 (1964) 635.

Μύρων κ. Χρυσόστομο, έρχομένοις αὐτόσε, ἀποφάσει ἡμῶν καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα, κατὰ τὰ ὁρισθέντα ἐν τῇ διαγενομένῃ Γ' ἐν Ρόδῳ Διασκέψει τῶν καθ' ἡμᾶς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παράσχωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἀρμοδίᾳ Γραμματεία ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν πληροφορίας περὶ τῶν ἐν τῇ Γ' ταύτῃ Πανορθοδόξῳ Διασκέψει ἀποφασισθέντων. Οὐδαμῶς τοίνυν ἀμφιβάλλοντες, ὅτι ἡ Ἑμετέρα σεβασμιωτάτῃ Ἀγιότητι μέλλει, ἵνα δέξηται προφρόνως τοὺς ἐν Χριστῷ τούτους ἀδελφούς καὶ συστήσῃ τῇ εἰρημένῃ Γραμματεία ἐπὶ τῷ ὡς ἂνω σκοπῷ, διαπέμπομεν δι' αὐτῶν τὸν ἐν Κυρίῳ πρὸς Αὐτὴν θερμὸν χαιρετισμὸν ἡμῶν, καὶ περιπτυσόμενοι Αὐτὴν ἐν φιλήματι ἀγίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξειδιασμένης τιμῆς.

α. λξε' Ἰανουαρίου κε' :

Τῆς Ἑμετέρας γερασμιωτάτης καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Ἀγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας Α' ».

Ἡ δὲ ἀντιφώνησις τοῦ Πάπα Παύλου πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν ἔχει ὡς ἐξῆς :

« Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Αἱ πρῶται λέξεις τῶν χειλέων ἡμῶν κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν εἶναι τὸ ἐπιφώνημα τοῦ ἐμπνευσμένου συγγραφέως: « Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ » (Ψαλμ. 117, 24). Ὁ Κύριος ἐποίησεν ὄντως τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἄς διαλαλήσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν χαρὰν ἡμῶν.

Εὐλογοῦμεν μεθ' ὑμῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν συνάντησιν τῆς ἡμέρας ταύτης, καθ' ὅσον αὕτη ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὴν λίαν εὐτυχὲς γεγονός. Θὰ ἐπαναλαμβάνεται δὲ εἰς τὸ μέλλον, ὅτι ἐνταῦθα ἔτερματίσθησαν αἰῶνες ἱστορίας καὶ ἤρχισε νέα ἐποχὴ μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς. Εἶναι στιγμὴ ἰδιαίτερος ἐπίσημος!

ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ καὶ τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ, « ἐν ὀνόματι Κυρίου » ὑποδεχόμεθα καὶ ἐναγκαλιζόμεθα ὑμᾶς. Χαιρετίζομεν ἐν πρώτοις ὑμᾶς τοὺς παναξίους ἀρχιερεῖς, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν ὡς δύο ἀρίστους σκαπανεῖς τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τοῦ Οἴκουμηνισμοῦ. Ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε μητροπολίτα Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων Μελίτων, ὅστις μετὰ τοιαύτης δεξιότητι προηδρεύσατε δύο Πανορθοδόξων Διασκέψεων, καὶ ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε μητροπολίτα Μύρων Χρυσόστομο, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐπισκοπικὴ ἔδρα ὑπομιμνήσκει Ἁγίον μεγάλως τιμώμενον εἰς τὴν Δύσιν, καὶ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξατε ὁ ἐπιμελής γραμματεὺς τριῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων.

Πέραν τῶν προσώπων ὑμῶν ἐπιθυμοῦμεν ἐπίσης νὰ χαιρετήσωμεν ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐκπροσωπεῖτε, ἰδίως τὸν προσφιλέστατον ἀδελφὸν ἡμῶν, τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα τὸν Οἴκουμηνικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν Α', ἡ μετὰ τοῦ ὁποῦ συνάντησις ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς πηγὴ ἀνεκφράστου συγκινήσεως καὶ ἡ ὁποία δὲν θὰ διαγραφῇ ἐκ τῶν ἀναμνήσεων ἡμῶν μέχρι τῆς ἡμετέρας τελευτῆς.

Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, τί ἐπιφυλάσσει εἰς ἡμᾶς τὸ μέλλον, οὔτε τὰς ἐξελίξεις, ἃς δύναται νὰ λάβῃ ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Πλὴν, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἡ πρώτη στιγμὴ τῆς εὐλογημένης ταύτης συναντήσεως σφραγισθῇ διὰ τῆς χαρᾶς, τῆς γαλήνης, τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἐμπιστοσύνης ἐκατέρωθεν ἀναμονῆς.

Εἴμεθα εὐτυχεῖς διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὸν ρεαλισμὸν τῶν μεγάλων γραμμῶν τοῦ προγραμματισθέντος προγράμματός μας. Ὁφείλομεν διὰ τῆς ἐπὶ πλέον ἀξίσεως τῶν ἀδελφικῶν ἐπαφῶν νὰ ἀναστηλώσωμεν βαθμιαίως ὅ,τι οἱ αἰῶνες τῆς ἀπομονώσεως κατέστρεψαν, ἀναδημιουργοῦντες εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀτιμόσφαιραν, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτρέψῃ, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα, τὴν ἐναρξίν γονίμου θεολογικοῦ διαλόγου. Μελετῶντες ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πλευρᾶς τὰ κύρια θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀδελφικῶν συζητήσεων τοῦ μέλλοντος, γνωρίζετε ἐπίσης τὴν σημαντικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει ἡ ἐπιθυμία πρὸς προπάρασκευὴν τοῦ διαλόγου τούτου μετὰ τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς Βατικανείου Συνόδου καὶ τῶν Καθολικῶν θεολόγων. Χαίρομεν διὰ τὰς ἐπαφὰς καὶ ἐπὶ τῆς συζητήσεως, ἃς προτίθεσθε νὰ ἔχητε μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος Γραμματείας ἡμῶν, ἡ ὁποία ἐν συνεχείᾳ θὰ πληροφορῇ ἡμᾶς. Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ σκεφθῶμεν καὶ νὰ συμβουλευθῶμεν, ἵνα ἀποφασίσωμεν περὶ τῶν καλλιτέρων μέσων, ἅτινα καὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πλευρᾶς θὰ ἐπιτρέψωσι τὴν τόνωσιν τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς βαθμιαίας ἐπανευρισκομένης ἀδελφότητος. Μάρτυς ὁ Θεός, ὅτι μοναδικὴ ἡμῶν ἐπιθυμία εἶναι νὰ εἴμεθα πιστοὶ εἰς τὸν Χριστόν.

Ὅθεν εὐλογημένη ἔστω ἡ ἀφίξις ὑμῶν, ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί, εὐχαριστοῦμεν δὲ ὑμᾶς διότι ἤλθετε κομισταὶ μηνύματος πλήρους ἐλπίδος. Διαβιβάσατε καὶ ὑμεῖς πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις ἀπέστειλεν ὑμᾶς, τὸν πλήρη σεβασμοῦ καὶ ἐγκαρδιότητος χαιρετισμὸν ἡμῶν, τὴν ἀδελφικὴν καὶ εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν ἡμῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ἐπιτρέψατε δὲ ἡμῖν νὰ προσκαλέσωμεν ὑμᾶς, ὅπως προσκαρτερήσητε μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ προσευχῇ πρὸς τὸν Παντοδύναμον Θεόν, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἁγίον Πνεῦμα, ἐπικαλοῦμενοι συγχρόνως ἀπὸ κοινοῦ τὴν προστασίαν τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας, Μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἄς ἐπικλησθῶμεν τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους Πέτρον, Παῦλον καὶ Ἀνδρέαν, ὡς καὶ πάντας τοὺς Ἁγίους, ἵνα συμπαρίστανται ἡμῖν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, πρὸς δόξαν Αὐτοῦ καὶ εἰρήνην ἡμῶν ἐν τῇ ἐνότητι τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης».

Μετὰ τὴν Ρώμην ἡ Πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὸ Λονδίνο, γενομένη δεκτὴ μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας Μιχαὴλ Ramsey, Προϊμάτου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Κατὰ τὰς διαμειφθείσας προσφωνήσεις ἐξεφράσθη ἀμφοτέρωθεν ἡ χαρὰ διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἐν Ρόδῳ συνέχισιν τῶν

ἀπὸ μακροῦ χρόνου διεξαγομένων Ἀγγλικανορθόδοξων θεολογικῶν συζητήσεων. Οἱ δύο Ὁρθόδοξοι Ἱεράρχαι, εἰς οὓς προσετέθη νῦν καὶ ὁ ἐν Λονδίῳ ἐδρεύων μητροπολίτης Θυατείρων Ἀθηναγόρας, παρέδωκαν τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως περὶ τοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καταρτισθέντα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄχρι τοῦδε γενομένων θεολογικῶν συζητήσεων καὶ ὑπὸ τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐγκριθέντα προσωρινὸν κατάλογον τῶν συζητητέων θεμάτων⁶, ὅστις καὶ ἐγένετο κατ' ἀρχὴν δεκτὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ὅπως ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐφεξῆς θεολογικῶν συζητήσεων, συμπληρούμενος βεβαίως ὑπὸ τῆς μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβούριας ἐπληροφόρησε τὴν Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν, ὅτι ἔχει ἤδη λάβει ἐξουσιοδότησιν ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἱεραρχίας καὶ ἤρξατο συγκροτῶν τὴν Ἀγγλικανικὴν Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ἵνα ἀρχίσῃ τὸν διάλογον μετὰ τῆς ἀποφασισθείσης ἐν Ρόδῳ ἀντιστοίχου Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, παρεκάλεσε δὲ ὅπως μεταφέρῃ ἢ ἀντιπροσωπεία πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν «τὰς εὐχαριστίας του, τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του» διὰ τὸ οὕτως ἐπιτελούμενον μέγα βῆμα πρὸς τὴν θεολογικὴν προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς.

Τέλος ἡ Πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Οὐτρέχτην τῆς Ὀλλανδίας, γενομένη φιλαδέλφως δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἀνδρέου Rinkel καὶ τῶν περὶ αὐτὸν θεολόγων, πρὸς οὓς παρέδωκεν ὁμοίως τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως περὶ συνέψεως τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας⁷. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παλαιοκαθολικῶν Rinkel ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην του καὶ διεβεβαίωσε, ὅτι οἱ Παλαιοκαθολικοὶ θεωροῦσι τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τὴν γνησίαν Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἐαυτῶν Πατέρων, ἥτις διετήρησε τὴν καθαρότητα τῆς Πίστεως διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀσμένως θέλει προβῆ εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ Παλαιοκαθολικῶν Θεολόγων, ἥτις θὰ διεξαγάγῃ τὸν διάλογον μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Νῦν ἀναμένεται, ὅτι πάντα τὰ ἀνωτέρω θὰ ἀναγγεῖλῃ προσεχῶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πρὸς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίου Πατριαρχικοῦ γράμματος καὶ θὰ ζητήσῃ τὸν ἐκ μέρους αὐτῶν ὄρισμόν τῶν ἐαυτῶν ἀντιπροσώπων, οἵτινες θὰ ἀποτελέσωσι μέλη τῶν δύο Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν ἀντιστοίχων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν Ἀγγλικανικῆς

καὶ Παλαιοκαθολικῆς. Κατὰ τινὰ μάλιστα εἶδησιν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συνέστησεν ἤδη ἰδίαν Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην τοῦ θέματος τοῦ διαλόγου καὶ τοῦ τρόπου προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διαφόρων συναφῶν πρακτικῶν ἰδίᾳ ζητημάτων, τὸ αὐτὸ δὲ θὰ ζητήσῃ ὅπως πράξῃ καὶ αἱ ἄλλαι Ἀυτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, συμφώνως τῇ σχετικῇ ἀποφάσει τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου⁸.

Προσθετέον τέλος ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τοῦ ἀρχομένου διαλόγου μεταξύ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ καρδινάλιου Bea εἰς Γενεύην. Κατόπιν μακρῶν διαπραγματεύσεων μεταξύ Βατικανοῦ καὶ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐπετεύχθη ὑψίστης οἰκουμενικῆς σημασίας συμφωνία μεταξύ αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον συνελθοῦσα ἐν Εἰνυγῷ τῆς Νιγηρίας Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐνέκρινε πρότασιν περὶ συστάσεως μικτῆς 14μελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐξ 6 Διαμαρτυρομένων ἀντιπροσώπων, 6 Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ 2 Ὁρθοδόξων, πρὸς κοινὴν ἀναζήτησιν τῆς δυνατότητος ἐνάρξεως διαλόγου μεταξύ αὐτῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἔχῃ καθαρῶς συμβουλευτικὸν χαρακτῆρα καὶ δὲν θὰ δύναται νὰ λαμβάνῃ ἀποφάσεις. Τὸ Βατικανόν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσφάτου ἀποφάσεως τῆς Β' Βατικανεῖου Συνόδου περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἐδέχθη νὰ συμμετάσχῃ δι' ἐξ ἀντιπροσώπων του εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην, πρὸς κοινὴν συνεργασίαν ἰδίως ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἀνθρωπιστικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ πεδίου, ὡς καὶ πρὸς θεολογικὸν διάλογον μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν⁹.

Μία ἐκ τῶν πρώτων ἐκδηλώσεων τῆς οἰκουμενικῆς ταύτης συνεργασίας μεταξύ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἦτο ἡ κατὰ τὴν 18 Φεβρουαρίου γενομένη ἐπίσκεψις τοῦ καρδινάλιου Bea εἰς Γενεύην, διὰ πρώτην φοράν τόσον ὑψηλοῦ ἀξιωματοῦχοῦ τοῦ Βατικανοῦ ἐπισκεπτομένου ἐπισήμως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἀποτελεῖ

8. «Ἐκκλησία» 41 (1964) 635.

9. Παρατηρητέον ὅτι ὁ διάλογος οὗτος ἐνδέχεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ λεπτότατα προβλήματα, διὸ καὶ διευκρινίζεται ἐν τῇ σχετικῇ ἐκθέσει τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς: «Il faut établir une nette distinction entre les sujets qui peuvent être discutés d'une façon appropriée entre le Conseil oecuménique et l'Église catholique romaine et ceux qui peuvent et doivent être abordés dans des entretiens bilatéraux entre les différentes Églises particulières (ou Alliances confessionnelles) et l'Église catholique romaine». Parmi les premiers, le rapport donne les exemples suivants: a) La collaboration concrète dans le domaine de la vie sociale, dans celui des affaires internationales et dans celui de la philanthropie; b) les thèmes d'étude qui ont un rapport immédiat avec les relations oecuméniques («Foi et Constitution»); c) les points de friction entre Églises: les mariages mixtes, la liberté religieuse, une certaine forme de prosélytisme; d) des préoccupations communes: le laïc, les missions etc.» («Informations catholiques internationales» No 233 (1965) 14).

6. Βλέπ. Ἰω. Καρμίρη, «Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διασκέψις, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 42 (1965) 12 ἐξ.

7. Αὐτόθι, σ. 49 ἐξ.

ἐμπρακτον ἀπάντησιν ἀποδοχῆς τῆς ἀνωτέρω προτάσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣν ὁ Καρδινάλιος ἐχαιρέτησε «μετὰ χαρᾶς καὶ ἀπεδέχθη πλήρως». Ὁ Καρδινάλιος Bea, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ του ἐπισκόπου Willebrands, ἐγένετο ἐπίσημως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου πάστορος Visser t' Hooft, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ταυτοχρόνως ἀφιχθέντος ἐκ Παρισίων Γάλλου πάστορος Marc Boegner, ἐνὸς ἐκ τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν καὶ προέδρων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Προσφωνῶν αὐτοὺς ὁ γενικὸς γραμματεὺς, ἐχαρκτήρησε τὴν μὲν ἐπίσκεψιν ταύτην ὡς ἱστορικὴν καὶ ὡς καρπὸν μακρᾶς προπαρασκευῆς, τὸν δὲ καρδινάλιον Bea ὡς κύριον συντάκτην τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου σχήματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ὑπερ δὴνοιζεν εἰς τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς νέους ὀρίζοντας σκέψεως καὶ ἐδημιούργησε νέαν ἐποχὴν οἰκουμενικῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Συνεμερίσθη δὲ τὴν ἐν αὐτῷ ἐκφραζομένην πεποίθησιν, ὅτι αἱ μέλλουσαι πρόοδοι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἀνανεώσεως τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὑπογραμμίσας ὅτι καὶ Ἐκκλησίαὶ θὰ δυνηθῶσι νὰ βοηθήσωσι τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ἑαυτῶν πνευματικῇ καὶ ἠθικῇ συγχύσει καὶ κρίσει μόνον ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἀλλήλων».

Ἀπαντῶν ὁ καρδινάλιος Bea, ἀφοῦ ἐν ἀρχῇ προσηγόρευσε τοὺς παρισταμένους «ἀγαπητοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς», περιέγραψε τὰ στάδια τῆς βαθμιαίας πρὸς τὸν Οἰκουμενισμὸν στροφῆς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπαφὰς καὶ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἰδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τριῶν περιόδων τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου, ἐνδιατρίψας περὶ τὸ ψηφισθὲν ὑπ' αὐτῆς σχῆμα περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ¹⁰. Ὁμοίως ἀνεφέρθη, μετὰ τὴν Β' Βατικανείου Συνόδου, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Enugu καὶ εἰς τὴν σύστασιν τῆς 14μελοῦς μικτῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν θὰ μετὰσχῃ καὶ συνεργασθῇ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὀνομάζουσα προσεχῶς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν Γ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ρόδου, περὶ ἧς εἶπεν: «Ἰπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐχαιρετήσαμεν μετὰ χαρᾶς τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν κατὰ τὸν τελευταῖον Νοέμβριον τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου, ἥτις καίτοι διεπίστωσε τὸ ἀδύνατον τῆς ἀμέσου ἐνάρξεως τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξ ὀνόματος ἀπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅμως συνέστησεν, ὅπως ἐκάστη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἰδιαιτέρως μεριμνήσῃ, ἵνα συνάψῃ καὶ ἀναπτύξῃ ἀπ'

10. Μεταξὺ ἄλλων ἐβεβαίωσεν, ὅτι «dans le décret il n'y a pas seulement de belles paroles, mais celles-ci sont l'expression d'une sincère et ferme volonté œcuménique de l'Eglise catholique, ce qui est à son tour la meilleure garantie que le décret sera mis en pratique». Ὡς συνέπεια αὐτοῦ «la rencontre d'aujourd'hui est aussi un symbole de perspectives fécondes pour d'ultérieurs développements».

εὐθείας ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας». Δὲν ὑπετίμησε βεβαίως τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας δυσχερείας τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, ἀλλ' ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ θὰ ἱκανώσῃ τὰς Ἐκκλησίας, ἵνα ὑπερπηθῶσιν καὶ ὑπερνικήσωσιν πάντα τὰ ἐμπόδια. Κατέληξε δὲ ἐκφράσας τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ ἂν ἔτι ἡ πραγματοποιήσις τῆς ἐνώσεως δὲν εἶναι μόνον δυσχερῆς, ἀλλ' ὑπερβαίνει τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις καὶ δυνατότητας, ἅς ἀναθέσωμεν τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Πατρὸς πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «ἣ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχεται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν» (Ρωμ. 5,5).

Τέλος ὠμίλησεν ὁ Γάλλος πάστορ Marc Boegner, ἀναφερθεὶς εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ ὑπογραμμίσας ὅτι τὸ σημερινὸν θαῦμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατέστησε δυνατόν ὅ,τι ἄλλοτε ἔθεωρεῖτο ἀδύνατον. Τὸ ἐσπέρας τῆς ἐπομένης 19 Φεβρουαρίου ὁ καρδινάλιος Bea καὶ ὁ πάστορ Boegner ἐπραγματοποίησαν δημόσιον οἰκουμενικὸν διάλογον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν Γενεύῃ ἐνώπιον ὑπερδισχιλίων ἀκροατῶν, συμφωνήσαντες ὅτι ὁ ἀρξόμενος θεολογικὸς διάλογος δέον νὰ περιστραφῇ ἐν ἀρχῇ περὶ τὸ κεφαλαῖωδες πρόβλημα τῆς Ἐκκλησιολογίας, περὶ ὃ ὑφίστανται μεγάλαι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Παραλλήλως ὠμίλησεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Γενεύης καὶ ὁ Ἕλλην θεολόγος Ν. Νησιώτης, ἀναπτύξας τὸ θέμα: «ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ ἡ Β' Βατικανείου Σύνοδος». Πρὸς τοὺς ὀμιλητὰς ἀπηύθυνεν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸ ἐπόμενον μῆνυμα:

«Ἡ παροῦσα περίστασις ἐπιβάλλει στενοτάτην συνεργασίαν εἰς πάντας τοὺς δυνατοὺς τομεῖς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Αἱ ἀναπόφευκτοι δυσχερεῖαι τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου δὲν πρέπει νὰ παρεμποδίσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν καθηκόντων ἡμῶν ἐναντι ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Τὰ μεγάλα πλῆθη, τὰ προσηλωμένα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ διῆσταμένα αὐτῆς, ἀτενίζουσι πρὸς ἡμᾶς, ἀναμένοντα νὰ ἴδωσι τοὺς χριστιανοὺς ἐνεργοῦντας συμφώνως πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα».

Τέλος μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως σημειώμεν ἐνταῦθα δύο εἰδήσεις: πρῶτον, ὅτι ὁ Πάπας Παῦλος θὰ ἀποστείλῃ προσεχῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν καρδινάλιον Bea πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, καὶ δεύτερον, ὅτι ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον συνελθούσα ἐν Ἀδδῖς Ἀμπέμπα τῆς Ἀβησσυνίας Διάσκεψις τῶν Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν ὤρισεν Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐναρξίν διαλόγου μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀναμένεται δὲ ὅτι ἀνάλογον πρωτοβουλίαν θὰ ἀναλάβῃ προσεχῶς καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκφραστῆς εὐχῆς καὶ ἐλπίδος ἐν τοῖς προσφάτοις μῆνύμασι τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρό-

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΝ ΕΝΩΣΙΝ

Θ'

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου, ὅπερ παρετέθη εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πρωτάνεως πρωθιερέως Κωνσταντίνου Ἰβάνοβιτς Ρουζίτσκη ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι αὐτοῦ ἐντὸς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας, ὁ ἀρχαιότερος ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς μας συνάδελφος κ. Ἀθανάσιος Χαστούπης, ἀφοῦ ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν δύο ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν καὶ λαῶν καὶ εἰς τὴν δρᾶσιν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας, ἠϋχήθη, ὅπως συνεχισθῆ καὶ ἀναπτυχθῆ περαιτέρω ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν ἐλλήνων καὶ ρώσων κληρικῶν καὶ θεολόγων. Ὡσαύτως πολὺ συγκινητικαὶ ἦσαν αἱ τοῦτ' αὐτὸ ἀδελφικαὶ προπόσεις τοῦ Πρωτάνεως Ρουζίτσκη, τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. Φιλαρέτου, ὅστις εἶναι «inspector» τῆς Ἀκαδημίας, τῶν ὑφηγητῶν Β. Saritsev καὶ Κ. Komarov καὶ τοῦ λίαν συμπαιθοῦς καὶ περιποιητικοῦ λέκτορος Α. Gorbatsen, ὅστις, πρὸς τοὺς ἄλλοις, διδάσκει ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

Τὴν πρώτην τῆς ἐπομένης ἡμέρας, 16ης Ὀκτωβρίου (Παρασκευῆς), μὲ ἐπλησίασε ρώσος κληρικός, ὁ ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα πρὸς μετεκπαίδευσιν λίαν ἀγαπητὸς πατὴρ Δημήτριος, διὰ νὰ μοῦ ἀνακοινώσῃ μετὰ τινος δειλίας ἀγγλιστί, ὅτι αἱ διὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν εἰδήσεις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦσαν «λίαν ἐνδιαφερόσασαι». Ὁ Κροῦστσεφ εἶχε παραιτηθῆ καὶ ἀντικατασταθῆ! Αἱ ρωσικαὶ ἐφημερίδες τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνέφερον τὸ συνταρακτικὸν νέον διὰ λιτοῦ ἀνακοινωθέντος καὶ ἄνευ σχολίου τινός.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρηκολουθήσαμεν εἰς τὰς τάξεις τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας παραδόσεις δύο καθηγητῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπισκέφθημεν τὸ θαυμάσιον ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον αὐτῆς, ὅπερ διευθύνεται ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου πρωθιερέως κ. Ἀλεξίου Ostapov, Καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ τῆς Ὀμιλητικῆς, ὡς καὶ γραμματέως τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Μόσχας συμβουλίου τῶν καθηγητῶν. Ὅλοι ἐξεφράσαμεν πρὸς τὸν αἰδεσιμολογιώτατον τὰ θερμὰ ἡμῶν συγχαρητήρια διὰ τὴν ἀρίστην διοργάνωσιν τοῦ μουσείου, ὅπερ διακρίνεται διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἐκθεμάτων. Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ παρηκολουθήσαμεν «κοντσέρτο», ὀργανωθὲν πρὸς χάριν ἡμῶν ὑπὸ τῶν

δου καὶ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηνῶν διὰ τὴν «περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν ἀδελφικῶν ἡμῶν σχέσεων» μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονείων 11.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

11. α' Ἐκκλησία» 42 (1965) 81,86.

σπουδαστῶν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας καὶ προλογισθὲν ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν προσφιλεστάτου λέκτορος Β. Neliubov, συνεγευματίσαμεν μετὰ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς. Οὕτω μοι ἐδόθη εὐκαιρία νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ σύγγενος καὶ τὸν συνάδελφον εἰς τὴν ἔδραν τῆς Λειτουργικῆς καθηγητὴν Α. Georgievskii. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος τοῦτου ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς πατὴρ Ἀλέξιος Ostapov προσεφώνησεν ἡμᾶς κατὰ τρόπον συγκινητικόν, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὴν καρδίαν μας ἐμφωλεῖται πάντοτε ἄσβεστος ἡ εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τοὺς Ἕλληνας φωτιστάς μας. Καὶ εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας μας ὑπάρχει ἀνεξίτηλος ἡ ἑλληνικὴ σφραγίς». Ὁ λαμπρὸς οὗτος κληρικός κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέθεσεν εἰς ἡμᾶς δείπνον ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, ἣτις εὐρίσκεται ἐν τῷ περιβάλλῳ τῆς ἐν Ζαγκόρσκ ἱερᾶς μονῆς, καὶ οὕτως ἐδόθη εἰς ἡμᾶς εὐκαιρία νὰ γνωρίσωμεν τὴν λαμπρὰν οἰκογένειάν του. Ἡ ἐκλεκτὴ καὶ εὐσεβὴς σύζυγός του, ἣτις εἶναι ὠτορινολαρυγγολόγος ἰατρός, ἐργάζεται ἐν Ζαγκόρσκ παρὰ ἰατρείᾳ ὡς δημοσία ὑπάλληλος παρὰ τὸ γεγονός, ὅτε αὕτη τυγχάνει σύζυγος κληρικοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ δείπνου τοῦτου, ἀφοῦ ὁ πατὴρ Ἀλέξιος προσέφερεν εἰς ἡμᾶς ἀναμνηστικὰ δῶρα, ἐγκατελείψαμεν τὴν ἐν Ζαγκόρσκ ἱερὰν μονήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἶχομεν ἀλησμόνητα βιώματα, καὶ ἐπανήλθομεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Σοβιέτσκια» ἐν Μόσχᾳ. Ἐν τῇ σοβιετικῇ πρωτευούσῃ ἐπεκράτει ἀπόλυτος ἡρεμία. Οὐδὲν προέδιδε τὴν αἰφνιδίως συντελεσθεῖσαν κυβερνητικὴν μεταβολήν. Μάλιστα ἐκείνην τὴν νύκτα ἐκ Μόσχας ἐπεκοινωνήσαμεν τηλεφωνικῶς μὲ τὰς ἐν Θεσσαλονίκῃ οἰκογενείας μας, αἵτινες εἶχον ἀνησυχίαν τινὰ δι' ἡμᾶς ἐνεκα τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς ἐν Σοβιετικῇ Ἐνώσει κυβερνητικῆς μεταβολῆς.

Τὴν ἐπομένην, 17ην Ὀκτωβρίου (Σάββατον), ἐπισκέφθημεν ἐν Μόσχᾳ ἐν ἐργοστάσιον κατασκευῆς ὥρολογίων, ὅπερ ἀπασχολεῖ χιλιάδας ἐργατῶν καὶ ἰδίως ἐργατριῶν, οἵτινες ἔχουν ἀρίστας δυνατότητας μορφώσεως, ψυχαγωγίας καὶ ἰατροφαρμακευτικῆς περιθάλψεως, ὡς ἀνέφεραν εἰς ἡμᾶς οἱ διευθυνταὶ τοῦ ἐργοστασίου.

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρηκολουθήσαμεν τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὸν ὄρθρον ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τῆς Μόσχας, ὅστις ἦτο ἀσφυκτικῶς πεπληρωμένος ὑπὸ ἐκκλησιάσματος. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ εὗρομεν κομμουνιστικὴν ἐφημερίδα εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν, ἣτις παρέθετε τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν κυρίου ἄρθρου τῆς «Πράβδας», ὅπερ ἐτόνιζεν, ὅτι καὶ μετὰ τὴν κυβερνητικὴν μεταβολήν ἡ ἰδεολογικὴ γραμμὴ τοῦ ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει κομμουνιστικοῦ κόμματος παρέ-

μενεν «ἀμετάβλητος» καὶ ὅτι τὸ κόμμα τοῦτο «θὰ συνεχίσῃ» νὰ δεικνύῃ προσήλωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρξισμού - Λενινισμού, εἰς τὸ ἰδεώδες τῆς συλλογικῆς ἡγεσίας καὶ εἰς τὸ αἷτημα τῆς ἀπηλλαγμένης παντὸς «ὐποκειμενισμού» καὶ γραφειοκρατικοῦ πνεύματος «ἀντικειμενικῆς» καὶ «ἐπιστημονικῆς» ἐκτιμήσεως τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος.

Τὴν 18ην Ὀκτωβρίου (Κυριακὴν) παρηκολούθησαμεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τῆς Μόσχας τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τὴν ὁποίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου καὶ ἄλλων ἀρχιερέων. Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἐγοητεύθημεν ἐκ τῆς ὁμαδικῆς ψαλμωδίας τοῦ πυκνοτάτου ἐκκλησιασματος. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθημεν τὸν ναὸν τῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν παλαιὰν λειτουργικὴν τάξιν «ρασκολνίκων», οἵτινες μὲ τὸν οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλόν των παρέχουν πολλὰ πράγματα εἰς τὴν καθ' ὅλου ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν τῆς Ρωσίας. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον σώζονται ἐξαιρετοὶ παλαιαὶ ρωσικαὶ εἰκόνες.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπεσκέφθημεν τὴν θαυμασίαν πινακοθήκην «Τρετιάκωφ» καὶ ἐθαυμάσαμεν τὰ ἀριστουργήματα τῆς ρωσικῆς ζωγραφικῆς, ὡς καὶ τὴν φροντίδα τοῦ σοβιετικοῦ κράτους πρὸς διατήρησιν καὶ προβολὴν τῶν θησαυρῶν τῆς ρωσικῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰκονογραφίας. Οἱ θησαυροὶ οὗτοι ἐπιδεικνύονται τόσον εἰς τὰς εἰδικὰς αἰθούσας τῆς Πινακοθήκης, ὅσον καὶ εἰς εἰδικὰ «ἀλμπουμ», τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ πωλοῦνται εἰς χαμηλὰς τιμὰς. Ἐκατομμύρια ἐπισκεπτῶν θαυμάζουν τὰς εἰκόνας ταύτας, ὡς καὶ ἄλλους παλαιούς ρωσικοὺς ζωγραφικοὺς πίνακας, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζουν θέματα ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου καὶ προβάλλουν τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἰδεολογίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἤδη ἔχομεν σημειώσει, εἶναι πολλαὶ αἱ πύλαι, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ρεῦμα τῆς θρησκευτικότητος, — παρὰ τὸν ἐπίσημον ἀθεϊστικὸν προσανατολισμὸν τοῦ σοβιετικοῦ κράτους—, εἰσορμᾷ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν καὶ ἀφυπνίζει τὰ ἐμφωλεύοντα εἰς τὰ μύχια βάθη τῆς ψυχῆς τῶν ρώσων μακραίωνα θρησκευτικὰ βιώματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἐξωτερικὴ δύναμις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαφανίσῃ.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ προσφιλεστάτου καὶ ἐξαιρετοῦ πατρὸς Βλαδิมήρου Roskov, ὅστις πλέον εἶχεν ἀποβῆ δι' ἡμᾶς φύλαξ ἄγγελος καὶ ἀγαπητὸς ἀδελφός, ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸ Λενινγκράντ μὲ τὸν περίφημον ἀναπαυτικὸν καὶ ταχύτατον ἠλεκτροκίνητον σιδηρόδρομον, ὁ ὁποῖος φέρει τὴν ὀνομασίαν «Ἐρυθρὸν βέλος». Περὶ τὴν 8ην πρωϊνὴν τῆς 19ης Ὀκτωβρίου (Δευτέρα) ἀφίχθημεν εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ταύτην πόλιν. Εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν αὐτῆς ἀνέμενον καὶ ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς λίαν ἐγκαρδίως καὶ ἀδελφικῶς ὁ ἐξαιρετος πρῦτανις τῆς ἐν Λενινγκράντ Θεολογικῆς Ἀκαδημίας πρωθιερεὺς Μιχαήλ Κλονήδοβιτς Speranskii, καθηγητῆς τῆς ἐρμηνεύσεως τῆς Καιν. Διαθήκης, ὁ εὐγενέστατος «inspector» τῆς Ἀκαδημίας καὶ καθηγητῆς τῆς Πατρολογίας Λεβ Νικολάεβιτς Pariskii, ὁ ὑφηγητῆς τῆς Ὀμιλητικῆς

πρωθιερεὺς Β. Σταϊκον καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ Μητροπολίτου τῆς πόλεως πρωθιερεὺς Πιτς. Ἀφοῦ μᾶς ἐτακτοποίησαν εἰς τὸ ἀριστοκρατικὸν προπολεμικὸν ξενοδοχεῖον «Εὐρωπέισκαγια», ἐπεσκέφθημεν τοὺς ἐν Λενινγκράντ ἱεροὺς ναοὺς τοῦ ἁγ. Βλαδμμήρου, τῆς ἁγ. Τριάδος καὶ τῆς Μεταμορφώσεως. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθημεν καὶ τὸ κοιμητήριον τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν (μουσικῶν, λογοτεχνῶν κ.λ.π.) παρὰ τὴν λαύραν τοῦ Ἀλεξάνδρου Νέβσκη. Ἰδιαιτέρως συνεκίνησεν ἡμᾶς ὁ τάφος τοῦ Ντοστογιέφσκη, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον ναπὰ ἄνθη, προσφάτως ἀποτεθέντα. Ἐκεῖ εἶδομεν καὶ τὸν τάφον τοῦ Γσαϊκόφσκη.

Αἱ ἐπισκέψεις αὗται ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς ἀφορμὴν νὰ διασχίσωμεν καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὸ κέντρον τῆς ἀριστοκρατικῆς Πετρούπολεως, τῆς πρωτεύουσος τῶν τσάρων καὶ τῆς ἁγίας Ρωσίας. Ἡ πόλις, — ἥτις μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν δι' αὐτὴν πόλεμον ἔχει ἀνοικοδομηθῆ κατὰ τρόπον, ὅστις δὲν ἐστέρησεν αὐτὴν τῆς παλαιᾶς μορφῆς της —, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νέβσκα καὶ τῶν δεκάδων τῶν παραποτάμων του. Πλεῖστα «εἰδυλλιακὰ κανάλια», ὑπερεκατὸν νησίδες καὶ ὑπερτριανόσια γέφυραι καθιστοῦν τὴν Πετρούπολιν τὴν «Βενετιανὴν τοῦ Βορρᾶ». Ὁ πλωτὸς ποταμὸς Νέβσκα καθιστᾷ τὴν πόλιν τεράστιον λιμένα, ὅστις εἶναι ἡ ἐκ Δυσιῶν πύλη τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ἥτις ἀπέχει 200 περίπου χιλιόμετρα ἐκ τοῦ Ἐλσίνκι. Ἡ ὅλη πόλις καὶ μετὰ τὴν ἀνοικοδομήσιν της διατηρεῖ τὸ παλαιὸν ἀριστοκρατικὸν «στυλ» της. Νομίζει τις, ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἄλλο κράτος. Οἱ κάτοικοι φαίνονται ζωηρότεροι καὶ εἶναι καλύτερον ἐνδεδυμένοι. Αἱ δενδροστοιχίαι, τὰ πάρκα, αἱ πλατεῖαι μὲ τὰ μνημεῖα καὶ τὸ πλῆθος τῶν τσαρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν λαμπρὰν ἀρχιτεκτονικὴν των δίδουν ἰδιαίτερον χροῶμα καὶ τόνον εἰς τὴν πόλιν, ἥτις ἔχει πληθυσμὸν ἐκ 3.500.000 κατοίκων. Εἰς κεντρικὰ σημεῖα τῆς πόλεως ὑπάρχουν ἀνδριάντες τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ὅστις παρίσταται ἐπιπταῖος. Ὁ Μέγας Πέτρος, τὸν ὁποῖον καὶ σήμερον εἰς τὸ σοβιετικὸν καθεστῶς θαυμάζουν καὶ τιμοῦν οἱ ρῶσοι, ὑπῆρξεν ὁ δημιουργὸς τῆς πόλεως. Ἐν Λενινγκράντ ὑπάρχουν ἐπίσης ἀναρίθμητα ἀγάλματα τοῦ Λένιν καὶ ἀρκετὰ τοῦ Ποῦσκιν, Πανεπιστήμιον, τεσσαράκοντα ἄλλα ἀνώταται σχολαί, τετρακόσια ἰνστιτούτα ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, πλεῖστα «λέσχαι πολιτισμοῦ», πολλὰ κέντρα ψυχαγωγίας τῆς νεολαίας καὶ μεγάλη καλλιτεχνικὴ παράδοσις.

Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθημεν τὸ «μουσεῖον τῆς ἐπαναστάσεως», ἐν τῷ ὁποίῳ εἶδομεν διάφορα ἐκθέματα, ἀναφερόμενα πρὸ πάντων εἰς τὴν προϊστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις ἐκρύχθη ὑπὸ τοῦ Λένιν, ὅστις ἀνάλαβε τὴν ἐξουσίαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1917. Ἐν τῷ αὐτῷ μουσεῖῳ ἐπεδείχθη εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ εἰς τὰς ομάδας τῶν ἐπισκεπτῶν, ἡ ταινία «Τὸ κατόρθωμα τοῦ Λενινγκράντ», ἥτις παρουσιάζει συγκινητικὰ λεπτομερείας τῆς κατὰ τῶν Γερμανῶν μακροχρονίου μεγαλειώδους ἀμύνης τοῦ ἡρωϊκοῦ λαοῦ τῆς πόλεως, ὅστις, ὡς ἔχομεν προείπει, ἐνεψυχοῦτο καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνός του ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου

Λενινγκράντ και νῦν Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. 'Αλεξίου.

Τὴν ἐπομένην, 20ὴν Ὀκτωβρίου (Τρίτην) παρηκολουθήσαμεν τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν Λενινγκράντ Θεολογικῆς Ἀκαδημίας. Ἡ Θ. Λειτουργία ἐτελέσθη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου Μητροπολίτου Νικοδήμου. Καὶ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ τῆς Μόσχας, ἡ χορωδία τῶν σπουδαστῶν ψάλλει κατὰ θαυμάσιον τρόπον. Ἐν συνεχείᾳ, ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τοὺς χώρους καὶ τὰς αἰθούσας τῆς Ἀκαδημίας, κατηρθύνθημεν εἰς ἐν Σανατόριον, εὑρισκόμενοι εἰς τὰς παρυφάς τῆς πόλεως. Ἐν τῷ Σανατορίῳ τούτῳ, ἀφοῦ κατετοπίσθημεν ὑπὸ τῆς Διευθυντρίας αὐτοῦ περὶ τῆς ἀρτίας ὀργανώσεώς του, ὡς καὶ περὶ τῆς καθ' ὅλου ἱατρικῆς προνοίας ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει, παρηκολουθήσαμεν δι' ὀλίγα λεπτά ἐκ τοῦ συνέγγυς δύο ἐγχειρήσεις πνευμόνων. Μετὰ ταῦτα, ἐπανελθόντες εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν, παρηκολουθήσαμεν ἐπ' ὀλίγον τὰς παραδόσεις μαθημάτων τινῶν καὶ ἐπεσκέψθημεν τὴν θαυμασίως διωργανωμένην βιβλιοθήκην αὐτῆς, ἥτις ἀριθμεῖ ὑπὲρ τοὺς 200.000 τόμων. Ἀκολούθως ὁ διακεκριμένος Πρύτανης τῆς Ἀκαδημίας πρωθιερεὺς Speranskii, οἱ καθηγηταὶ αὐτῆς καὶ οἱ σπουδασταὶ ἐδεξιώθησαν ἡμᾶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο ἀνηρτημένη καὶ ἡ προσωπογραφία τοῦ Λένιν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεξιώσεως ταύτης ἀντηλλάγησαν ἐγκάρδιοι προσφωνήσεις μεταξὺ τοῦ Πρυτάνεως τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Κοσμητόρου τῆς ἰδικῆς μας Θεολογικῆς Σχολῆς.

Περὶ τὴν 3ην μ.μ. ὁ Μητροπολίτης Νικοδήμος παρέθεσεν εἰς ἡμᾶς γεῦμα ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι αὐτοῦ, ὅπερ εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας. Εἰς τὴν ἐγερθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ πρόποσιν ὁ διακεκριμένος ἱεράρχης εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἐτοιμάζομαι νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ἑλλάδα ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐκπροσώπων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ μετᾶσχωμεν τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου. Ἡ Διάσκεψις αὕτη ἀποτελεῖ μέγα γεγονός. Τὰ ἐξετασθησόμενα ζητήματα εἶναι σπουδαιότατα. Πᾶσα τοιοῦτου εἶδους διάσκεψις εἶναι ἐσορτὴ ὀλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας. Πρὸ τινῶν ἐτῶν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ Προτεστάνται ἔλεγον, ὅτι ἡ ἐνότης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπάρχει μόνον εἰς τὴν θεωρίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πράξιν. Μάλιστα οὗτοι ἔλεγον: «Ἐὰν οἱ ὀρθόδοξοι συγκεντρωθῶν, ὅπωςδὴποτε θὰ διαιρεθῶν». Συνήλθομεν ὅμως δύο φορές εἰς τὴν Ρόδον καὶ πρὸς μεγάλην ἐκπλήξιν τῶν ἑτεροδόξων ἢ συμφωνία μας ὑπῆρξε πλήρης. Τοῦτο μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἐνότης μας ἔχει βάθος... Πρέπει νὰ συνεχίσωμεν τὰς συναντήσεις μας, νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὰς ἀδυναμίας μας, αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὸ ἀνθρώπινον στοιχεῖον, καὶ νὰ ἐνδυναμώνωμεν τὰς ἀμοιβαίας ἀδελφικὰς σχέσεις μας δι' ἀμέσου ἐπαφῆς τῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων μας, δι' ἀνταλλαγῆς φοιτητῶν, σπουδαστῶν κ.τ.τ.»

Εἰς τοὺς λόγους τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου ἀπήντησε καταλλήλως ὁ Κοσμητὼρ τῆς Σχολῆς μας,

Παλαιὸν δεῖγμα τῆς ρωσικῆς εἰκονογραφίας.

ἐκφράσας πρὸς τοὺς ἄλλους τὰς εὐχαριστίας ὅλων μας ἀφ' ἐνὸς διὰ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς ὁ Μητροπολίτης Νικοδήμος ὡς Διευθυντῆς τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἀδελφικὴν φιλοξενίαν, τῆς ὁποίας ἐτυγχάνομεν πανταχοῦ ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει. Εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος ὁ Μητροπολίτης Νικοδήμος προσέφερεν εἰς ἡμᾶς ἀναμνηστικὰ «ἀλμπουμ» καὶ ἄλλα δῶρα.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Pariskii, Uspenskii καὶ τοῦ ὑφηγητοῦ Πρωθιερέως Staiikov, εἰς τὸ ἐν Λενινγκράντ «κρατικὸν θέατρον ὄπερας Κύρωφ» παρηκολουθήσαμεν τὴν ἐξαιρετὸν παράστασιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ περιφήμου μουσικοῦ ἔργου τοῦ Γκλήνκα «Ἰβάν Σουσάνιν». Τὰ σκηνικὰ ἦσαν τῷ ὄντι ἐκπληκτικά. Ὁ θεατῆς εἶχε λ.χ. τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εὑρίσκετο ἐνώπιον πραγματικῆς χιονοθύελλης. Τὸ ὅλον ἔργον, ὅπερ διεπνέετο ὑπὸ τῆς βαθείας παλαιᾶς ρωσικῆς εὐσεβείας, παρηκολουθεῖτο ἀπνευστί ὑπὸ τῶν «κομμουνιστῶν».

Ὅταν περὶ τὴν 11ην νυκτερινὴν μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς σεμνῆς γλυκείας μουσικῆς τοῦ Γκλήνκα κατηρθύνομεθα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ τὰ μεταφέροντα ἡμᾶς «ταξί» διήρχοντο παραπλευρῶς ἐνὸς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁρθόδοξος Βασιλεύς.

Χαίρομεν ὅλως ἰδιαιτέρως, διότι κατὰ τὴν χθεσινὴν ἑορτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας τὰ μέλη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ τῆς καθ' ὅλου σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Κρήτης καὶ Δωδεκανήσου, μετέσχον τῆς ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν τελεσεύσεως ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου θείας Λειτουργίας, καθ' ἣν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὡς Ὁρθόδοξος Βασιλεὺς ἀπήγγειλε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως. Ἐν συνεχείᾳ πάντες οἱ Ἱεράρχαι τῆς Ἑλλάδος παρεκάθησαν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν των ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν εὐκαιρίαν εἰς τὸν Μεγαλειότατον νὰ συζητήσῃ μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τῶν Ἱεραρχῶν μας ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀληθῶς εἶναι ἐντύχημα τὸ ὅτι ὁ νεαρὸς Βασιλεὺς μας, συνεχιστὴς τοῦ παραδείγματος τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἔχει κατανοήσει τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους μας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Εἴθε πάντοτε ὁ Κύριος νὰ λαλή «εἰς τὴν καρδίαν» πάντων τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς μας οἰκογενείας «ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ».

«καναλιού», τὰ κατοπτριζόμενα ἐντὸς αὐτοῦ φῶτα τῆς πόλεως ἔφεραν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅτι ἡ ἐποχὴ αὕτη δὲν ἦτο κατάλληλος, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τις τῶν φωτεινῶν νυκτῶν τοῦ Βορρᾶ, τῶν ὁποίων τὰς ἀνταυγείας παρουσιάζει ὁ Ντοστογιέφσκη εἰς τὸ ἔργον του «Λευκαὶ νύκτες» ὡς κατοπτριζόμενας εἰς τὰ «κανάλια» τῆς Πετροπόλεως, καθ' ὃν χρόνον ἡ ἡρωὶς τοῦ ἔργου του Νάστενκα, ἡ ἀγνὴ κοπέλλα τοῦ λαοῦ, ἔμενε ἀδιάφορος ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος τῆς μεγάλης πόλεως. Μερικοὶ ἐξ ἄλλου ἀραιοὶ νυκτερινοὶ περιπατῆται εἰς τὰς γεφύρας τῶν παραποτάμων τοῦ Νέβα καὶ κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν αὐτὴν νύκτα ἔφεραν εἰς τὸν νοῦν μας τὸν «ὄνειροπόλον Πετροπολίτην», τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Ντοστογιέφσκη εἰς τὸ ποιητικώτατον αὐτὸ ἔργον του.

Τὴν ἐπομένην, 21ην Ὀκτωβρίου (Τετάρτην), ἐπεσκέφθημεν τὸν ὡς μουσεῖον διατηρούμενον περίφημον ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰσαάκ, ὅστις ναὸς ἔχει χρυσοῦς τρούλλους, ἐπιβλητικούς κίονας καὶ ὠραῖα ἔργα ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁμοῦς εἶναι ἐκδηλὸς ἡ δυτικὴ σφραγίς. Ὁ ναὸς οὗτος ἐξ ἐπίψεως ὕψους ἔρχεται τρίτος κατὰ σειρὰν εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τὸν ἅγιον Πέτρον τῆς Ρώμης καὶ τὸν ἅγιον Παῦλον τοῦ Λονδίνου. Ἡ Σοβιετικὴ κυβέρνησις ἔχει ἐξοδεύσει ἑκατομμύρια ρουβλίων πρὸς συντήρησιν καὶ προβολὴν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ. Ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι πολλαὶ ὁμάδες ἐπισκεπτῶν ἐξεναγοῦντο, ἐθαύμαζον τὸ λαμπρὸν μνημεῖον καὶ ἤρχοντο εἰς βιωματικὴν ἐπαφὴν μετὰ τὴν ψυχὴν τῶν παρωχημένων γενεῶν.

Παρεμβάλλει ἀνυπέρβλητα προσκόμματα.

Ἡ «Καθολικὴ», κατακρίνουσα τὴν ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» γενομένην β' ἔκδοσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἀειμνήστου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου «Τὸ Πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης», προσπαθεῖ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ σοφίσματος τῆς «λήψεως τοῦ ζητουμένου» νὰ πείσῃ, ὅτι ἡ ἀπόρριψις τοῦ περι οὗ ὁ λόγος πρωτεῖον «θὰ ἰσοδυναμοῦσε μετὰ παραγνώρισι καὶ παραποίησι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας».

Ὅτως ἡ «Καθολικὴ», ἐπιδιώκουσα σταθερῶς καὶ ἄνευ ὑποχωρήσεώς τινος νὰ ἐπιβάλλῃ ἔνθεν μὲν τὸ ἀντίθετον πρὸς τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας παπικὸν πρωτεῖον, ἐτέρωθεν δὲ τὸν ἀπαράδεκτον θεσμόν τῆς «Ὀνίας», τὴν ὁποίαν προβάλλει διὰ πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτῆς, παρεμβάλλει ἀνυπέρβλητα προσκόμματα εἰς τὴν ἐν τῷ προσεγεῖ μέλλοντι ἔναρξιν εὐλοκιστοῦς διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Ὅστε ἡ «Καθολικὴ» τορπιλλίζει ἐν τῇ πράξει τὸ θεωρητικῶς παρουσιαζόμενον ὑπ' αὐτῆς οἰκουμενικὸν ἰδεώδες.

«Πόρρω ἀπέχει».

Ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως καὶ προσοχῆς εἶναι τὸ συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγει ὁ Ἀντι-

Ἐν συνεχείᾳ ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν εἰς τὸ περίφημον μουσεῖον «Ἐρμιτάζ», τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς ἐφάμιλλον τοῦ μουσεῖου τοῦ Λούβρου, ἐδημιούργησεν εἰς ἡμᾶς πολλὰς αἰσθητικὰς συγκινήσεις. Ἐντὸς τοῦ μουσεῖου τούτου, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀνάκτορον, φυλάσσονται θαυμάσια ἔργα μεγάλων καλλιτεχνῶν τῆς Οἰκουμένης. Αἱ αἰθουσαι τοῦ μουσεῖου κατακλύζονται ὑπὸ πυκνῶν ὁμάδων λαοῦ, ὅστις μετὰ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν παρακολουθεῖ τὰς αἰσθητικὰς ἀναλύσεις τῶν ξεναγῶν. Τὸ «Ἐρμιτάζ», τὸ ὁποῖον συνενώνει ἁρμονικῶς τέσσαρα κτίρια, ἔχει ὡς ἐκθέματα οὐ μόνον πίνακας τῶν πλέον διασήμων ζωγράφων πολλῶν αἰῶνων, ἐποχῶν καὶ «σχολῶν», ἀλλὰ καὶ πολλὰ μαρμάρινα, χάλκινα, ἀργυρᾶ ἢ χρυσᾶ ἀγάλματα, ποικιλίαν νομισμάτων ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἀμφορεῖς ἐκ πάσης γωνίας τῆς Οἰκουμένης, κοσμηματα ἀμυθίου ἀξίας, κάτοπτρα, πολυτίμους τάπητας, «κουρτίνας», στολὰς αὐτοκρατόρων καὶ τσαρινῶν, ἐπιχρυσούς πολυελαίους κ.τ.τ. Εἰς τὸ «Ἐρμιτάζ» ἐθαύμασamen πίνακας τοῦ Ρέμπραντ, τοῦ Ντὰ Βίντσι, τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ Ρενουάρ, τοῦ Ραφαήλ, τοῦ Βάν Γκόγκ, τοῦ Γκαυγέν, τοῦ Ροῦμπενς, τοῦ Ντελακρουά, τοῦ Πिकासσό. Ἰδιαιτέρως συνεκίνησαν ἡμᾶς αἱ βυζαντινὰ εἰκόνες καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γκρέκο, ἐκ τῶν ὁποίων ἰδίως συγκινεῖ ἡ εἰκὼν τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου. Πάντα ταῦτα εἶδομεν ἐπιτροχάδην ἐντὸς τριῶν ὥρῶν, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος χρόνος εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

πρότασις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων καὶ τῆς Φιλοσοφίας τῆς Θεολογίας κ. Λεωνίδας Φιλιππίδης ἐν τῷ ἐσχάτως κυκλοφορήσαντι βιβλίῳ ἐνδιαφέροντι καὶ καταποτιστικῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Στατιστικὴ τῶν Θρησκειῶν».

Συμφώνως πρὸς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, «τὸ ἀπὸ τῆς Στατιστικῆς προβάλλον καὶ ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους κατ' ἔτη Στατιστικαῖς σταθερῶς παραμένον μειωτάτου ποσοστὸν τῆς ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἀναλογίας τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἔναντι τοῦ ἐξωχριστιανικοῦ, παρὰ τὴν διαδρομὴν εἴκοσι σχεδὸν αἰώνων ἀπὸ Χριστοῦ, πείθει, ὅτι ἡ Ἱεραποστολὴ πόρρω ἀπέχει εἰσέτι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος αὐτῆς κατ' ἐπιστήμην καὶ κατὰ σύστημα καὶ ὅτι, συνεπῶς, ἡ Ἐπιστήμη τῆς Χριστιανικῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ συνεξευγμένη ὀργανικῶς μετὰ τῆς θεολογικῆς Ἐπιστήμης, ὀφείλει νὰ ἐφοδιάσῃ τὰς ἱεραποστολικὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἱεραποστολικὴν πράξιν διὰ τοῦ συστηματικοῦ ἐκείνου ὀπλισμοῦ τῶν θεωρητικῶν γνώσεων καὶ φροντιστηριακῶν ἀσκήσεων, αἵτινες θὰ δημιουργήσωσι τὰς ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις πρὸς δυναμικὴν μετ' ἐνθέου ζήλου ἐξόρμησιν τῆς Χριστιανικῆς Ἱεραποστολῆς εἰς πάντα τὰ εἰσέτι ἀνεναγγέλιστα ἔθνη καὶ φωτισμὸν αὐτῶν εἰς Χριστόν, ἄχρις οὗ πληρωθῇ τὸ θέλημα Αὐτοῦ, «ἵνα πάντες ἐν ὄμειν», ἢ μία ποιῆται ὑπὸ τὸν ἕνα Ποιμένα, εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριᾷδι μόνου ἀληθινοῦ ἁγίου Θεοῦ».

Ἡ γυναικεῖα διακονία.

Ὡς γνωστὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, στοιχοῦσα τῇ μακραίῳ ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει, καταβάλλει πολλὰς προσπάθειας διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν γυναικείων δυνάμεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὕτω παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος λειτουργεῖ οὐ μόνον ὁ «Οἶκος φοιτητρίας» ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς παροχῆς ἀξιοπρεποῦς στεγάσεως καὶ χριστιανοπρεποῦς ἀγωγῆς εἰς φοιτητρίας, καταγομένας ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ «Σχολὴ Διακονισσῶν Κοινωνικῆς Προνοίας», ἣτις Σχολὴ ἔχει ὡς σκοπὸν «τὴν ἐκπαίδευσιν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας εἰς ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Δημοσίου, εἰς Κρατικὰ Ἰδρύματα, εἰς Ὑπηρεσίας Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ὡς καὶ εἰς συναφεῖς Ὀργανισμοὺς ἢ Ἰδρύματα, καὶ ἐν γένει διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κοινωνικῶν σκοπῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Χαίρομεν, διότι καὶ αἱ κατὰ τόπους ἱεραὶ Μητροπόλεις ἤρχισαν τὰ χρησιμοποιεῖν τὰς γυναικεῖας δυνάμεις εἰς τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω λ.χ. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος ἐδήλωσε προσφάτως τὰ ἑξῆς: «Ἐχω στὴ Μυτιλήνῃ ἕνα γυναικεῖο μοναστήρι τοῦ ἁγίου Παράηλ, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἐκπαιδεύωνται, γὰρ νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὰ ἰδρύματα τῆς πόλεως ὡς πνευματικαὶ ἀδελφαί... Θὰ τίς χρησιμοποιήσω στὰ νοσοκο-

μεῖα, στὸ γηροκομεῖο, στὰ οἰκοτροφεῖα, στὰ συσσίτια τῶν ἀπόρων μαθητῶν καὶ ἔτσι οἱ ὑπηρεσίες, ποὺ θὰ προσφέρουν στὴν κοινωνία, θὰ εἶναι περισσότερο οὐσιαστικῆς καὶ θετικῆς».

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν εἰς πάσας τὰς ἱεράς Μητροπόλεις μας γίνῃ παρομοία κίνησις πρὸς ἀξιοποίησιν πολλῶν ἐκ τῶν ἀρίστων γυναικείων μονῶν. Βεβαίως ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ εἶναι ἡ θεωρία καὶ ἡ περισυλλογή. Ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀρθοδόξου μοναχικοῦ βίου οὐδόλως εἶναι ἄγνωστος ὁ συνδυασμὸς τῆς θεωρίας ταύτης μετὰ τῆς πρακτικῆς κοινωνικῆς δράσεως. Ὅθεν καὶ σήμερον πολλὰς ὑπηρεσίας θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρουν τὰ γυναικεῖα μοναστήρια εἰς τὸν τομέα τῆς διακονίας.

Ὑποχώρησις μετὰ δικαιολογίας.

Τὸ δὸν συνέδριον τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γιουγκοσλαβίας διέγραψεν ἐκ τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ τὸ ἄρθρον, ὅπερ ἐθεώρει τὴν εἰς τὸ κόμμα ἐγγραφὴν ὡς ἀσυμφίβαστον πρὸς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν. «Ἡ διαγραφή τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐδήλωσε σημαίνουσα προσωπικότης τοῦ κόμματος, δὲν σημαίνει, ὅτι ἀλλάσει ἢ στάσις μας. Ἀντιθέτως οἱ ὀργανισμοὶ τοῦ κόμματος ὀφείλου νὰ ἐργασθοῦν ἐνεργῶς διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεως τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς θρησκείας ὡς πρὸς τὸν κοινωνικὸν τομέα, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσεξώμεν ὅπως ἡ προσοχὴ τῶν μελῶν στρέφεται κυρίως πρὸς τὴν εἰδικὴν δραστηριότητα τοῦ κόμματος».

Παρὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, αἵτινες προσπαθοῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἔναντι τῆς Θεολογίας ὑποχώρησιν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γιουγκοσλαβίας, τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ ἐκ τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ διαγραφή τοῦ μνημονευθέντος ἄρθρου θεωρεῖται ἐπιτενγνυμένη πλέον φιλελευθέρως μερίδος τοῦ κόμματος, ἣτις κατανοεῖ, ὅτι ἡ ἐκρίζωσις τῆς Θεολογίας ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ εἶναι ἀδύνατος καὶ ἐπομένως ἢ πρὸς τὸν θρησκευτικὸν παράγοντα συνθηκολόγησις ἐπιβάλλεται ὡς ἀναγκαία.

Ἄς εὐχηθῶμεν, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς κομμουνιστικαῖς χώραις κατανοηθῇ ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Θεολογία οὐ μόνον δὲν εἶναι «τὸ ὄπιον τοῦ λαοῦ», ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τῆς ἀληθοῦς προόδου καὶ τῆς τελείας πολιτιστικῆς ἀναπτύξεως.

Τὸ ζήτημα τῶν μικτῶν γάμων.

Ὁρθῶς ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης τῆς ἐφημερίδος «Θεσσαλονίκη» ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐν Ρόδῳ γινωμένων μικτῶν γάμων. Κατὰ δεκάδας εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐσχάτως Ἕλληνας νυμφεύονται ἀλλοδαπὰς καὶ ἀλλοδαποὶ Ἑλληνίδας. Δηλαδή ἐντὸς αὐτῆς ταύτης τῆς Ἑλλάδος συμβαίνει ὅτι συμβαίνει εἰς τὴν Ἀμερικὴν μὲ τοὺς μικτοὺς γάμους Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων, οἱ ὁποῖοι «σπανίως ἔχουν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Οὕτως ἢ ἄλλως τὰ

παιδιά, πὸν γεννῶνται κυμαίνονται μεταξύ δύο πα-
τροίδων. Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἀπὸ ὅλας τὰς
ξένας, πὸν ὑπανδρεύθησαν εἰς τὴν Ρόδον Ἑλληνας,
μόνον μία Πακιστανὴ ἐδέχθη νὰ γίνῃ Χριστιανὴ
ὀρθόδοξος».

Ὡς προσθέτει χαρακτηριστικῶς ὁ αὐτὸς δημοσιο-
γράφος, «θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς ν' ἀναφέρῃ χιλιάδας
παραδειγμάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ
ἀντίδρασις τῆς Ἑλληνίδος συζύγου ἀλλοδαποῦ σπα-
νίως εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε νὰ διατηρηθῆ εἰς τὴν
καρδίαν τῶν παιδιῶν τῆς τὸ αἶσθημα, ὅτι ἔχουν καὶ
ἐλληνικὸν αἷμα. Ἐγὼ δὲ ὁ ἴδιος ἐγνώρισα παιδιὰ
Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀπὸ ἀλλοδαπὴν μητέρα,
πὸν οὔτε ν' ἀκούσουν ἤθελαν, ὅτι εἶναι Ἑλληνες. Καὶ
ἀπὸ τὴν ἱστορίαν εἶναι γνωστόν, ὅτι ἀπὸ παρομοίους
γάμους προῆλθον μερικοὶ ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους
ἐχθροὺς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ πρᾶγμα δι' αὐτὸ δὲν
πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίζωμεν μὲ τόσον ἐλαφρῶν
συνείδησιν καὶ μὲ ἐλαφρὸν μῶνον χιοῦμορ». Ἀληθῶς!
Πρέπει οἱ ἀρμόδιοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ κρατικοὶ πα-
ράγοντες νὰ μελετήσουν σοβαρῶς τὸ ὄλον ζήτημα τῶν
μικτῶν γάμων.

«Ἐπὶ τὰς πηγὰς».

Ὁρθῶς γνωστὴ θρησκευτικὴ ἐφημερὶς τῆς πα-
τροίδος ἡμῶν ἐξάγει τὸ γεγονός, ὅτι ἡ δίψα διὰ τοὺς
Πατέρας τοῦ ἀρχαίου ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ
ὄλον ἐν γίνεται ζωηρότερα εἰς τὰ κέντρα τῆς σημερινῆς
Δύσεως. Καὶ ἐνῶ ἐν Παρισίοις μία μόνον ἐκδοτικὴ
σειρὰ πατερικῶν κειμένων, «αἱ χριστιανικαὶ πηγαί»,
ἔφθασε τοὺς 100 τόμους, εἰς τὴν Γερμανίαν ἀξιοση-
μείωτα εἶναι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ ἐξῆς ἔργα: ἐν
βιβλίον 470 σελίδων μὲ θέμα «Ὁ Ἰωάννης Χρυσό-
στομος ὡς φιλόσοφος (τῆς ἐννοίας) τοῦ κράτους καὶ
θεολόγος τῆς Ἱστορίας (καὶ τοῦ πολιτισμοῦ) ὑπὸ
Στεφάνου Verosta (ἐκδοσις Styria)· μία ἀνθολογία
πνευματικῶν κειμένων ἐκ τοῦ ἔργου ἀσκητικῶν συγ-
γραφέων τοῦ βίου αἰῶνος Βαρσανουφίου καὶ Ἰωάννου
μὲ τίτλον «περὶ τοῦ πλοῦτου τῆς σιωπῆς» (ἐκδοσις
Thomas) καὶ μία ἐκδοτικὴ σειρὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σο-
φία», εἰς τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν ὁ βίος
Μωϋσέως τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ἡ περὶ Πάσχα ὁμιλία
τοῦ Μελίτωνος Σάρδεων, ἐν τεύχος περὶ βυζαντινῶν
εἰκόνων, ἐν περὶ βυζαντινῆς λειτουργίας καὶ ἐν περὶ
τοῦ χριστολογικοῦ νοήματος τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησια-
στικοῦ ἔτους.

Ἀληθῶς λοιπὸν ἡ Χριστιανωσύνη τῆς Δύσεως
στρέφεται «ὄν τρόπον ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν
ὕδατων», τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ νέαν ἐκδήλωσιν τῆς
παρὰ τῷ δυτικῷ κόσμῳ νοσταλγίας τοῦ ὀρθοδόξου
πνεύματος.

Πρέπει νὰ ἀμειψθῇ.

Συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθυμία τῶν κατοίκων
τῆς περιοχῆς τῆς Πηγῆς στάσεως Μενιδίου πρὸς ἀπό-
κτησιν ναοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου οὗτοι θὰ ἰκανοποιούν

τὰς λατρευτικὰς τῶν ἀνάγκας. Μὲ μεγάλας προσωπι-
κὰς θυσίας καὶ μὲ σκληρὰν προσωπικὴν ἐργασίαν ἐντὸς
δέκα ἡμερῶν διακόσιοι πενήκοντα πιστοὶ τῆς πε-
ριοχῆς ταύτης ἐκτίσαν ναόν, καταλαμβάνοντα ἑκτασιν
τεσσαράκοντα τετραγωνικῶν μέτρων. Αἱ γυναῖκες με-
τέφερον τοὺς πλίνθους, οἱ δὲ ἄνδρες ἐκτίζον. Ἀκόμη
καὶ τὸ κωδωνοστάσιον ἐστήθη ἐπ' αὐτῶν.

Ὅταν δὲ κατέφθασαν τὰ συνεργεῖα κατεδαφίσεως,
διὰ νὰ κατεδαφίσουν τὸν ναόν, ἐπειδὴ οὗτος ἐκτίσθη
ἐκτὸς τοῦ σχεδίου πόλεως, οἱ πιστοὶ οὗτοι ἐκλείσθη-
σαν ἐντὸς τοῦ ἀνεγερθέντος διὰ τῶν κόπων τῶν ναοῦ
καὶ ἤρουντὸ νὰ τὸν ἐγκαταλείψουν. Ἐνώπιον τοῦ
συγκινητικοῦ αὐτοῦ θεάματος τὰ συνεργεῖα κατεδαφί-
σεως ὑπεχώρησαν...

Νομίζομεν, ὅτι τὸ ὄλον γεγονός πρέπει νὰ συγκι-
νήσῃ τοὺς ἀρμόδιους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ κρατικοὺς
παράγοντας, ὡς καὶ πλουσίους τινάς, οἵτινες θὰ ἠδύ-
ναντο νὰ ἔλθουν ἀρωγοὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην.
Οἱ μνημονευθέντες πιστοὶ εἶναι δίκαιον νὰ ἀποκτή-
σουν ἕνα λαμπρὸν ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου θὰ τελοῦν
ἀνέτως τὰ λατρευτικὰ τῶν καθηκόντων. Ὁ συγκινη-
τικὸς καὶ μέχρις αὐτοθυσίας ἐξιχνεῖς ζῆλος αὐτῶν
πρέπει νὰ ἀμειψθῇ.

Ἐξαρτήματα ἀπλᾶ.

Ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ' ἀπένευε προσφάτως
τὸν τίτλον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ καρδινάλιου εἰς τοὺς
οὐνίτας Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ γεγονός τοῦτο
ἀποδεικνύει, ὅτι πολλὰ σημεῖα ἀκόμη εἰς τὴν νοο-
τροπίαν τῆς Ἁγίας Ἐδρας εἶναι ἐπιμόνως ἀναλλοίω-
τα καὶ ἀποστομωτικῶς ἐγγλωττα ἐναντι τῆς αἰσιο-
δοξίας ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ Ρωμαιο-
καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἤδη ἀπολότως ἐτοιμὴ νὰ
πραγματοποιήσῃ, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς, τὸ οἰκο-
μ εν ι κ ὸ ν ἰ δ ε ὠ δ ε ς. Διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς,
ἡ Ρώμη ἀπέδειξεν ὅτι βλέπει καὶ σήμερον τὴν Οὐνίαν
ὡς εἶναι: δηλαδὴ ἐξάρτημα ἀπλοῦν τῆς Λατινικῆς
Ἐκκλησίας. Ὁ τίτλος καὶ ἡ ἀποστολή τοῦ καρδινα-
λίου εἶναι πράγματα τελείως ξένα πρὸς τὸν ἀνατολι-
κὸν χριστιανισμόν. Καὶ ἂν οἱ δι' αὐτῶν τιμηθέντες
ιεράρχαι ἦσαν πράγματι Ἀνατολικοί, δὲν θὰ τοὺς
ἐχρειάζετο τοιαύτη διάκρισις καὶ τιμὴ. Ἄλλ' ἡ πρα-
γματικότης εἶναι ἀκριβῶς αὕτη: ἀνήκουν οὗτοι ἀπὸ
πάσης ἀπόψεως εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν καὶ
εἶναι Λατίνοι εἰς ὅλα.

Τὸ οὐσιῶδες.

Τὸ οὐσιῶδες σημεῖον εἰς τὸν φοβερὸν ἀντίκτυπον,
τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσεν εἰς τὴν Κοινὴν Γνώμην τὸ
ἔγκλημα καὶ ἡ σύλληψις τοῦ «δράκου» τῆς Ἀμφιά-
λης, εἶναι τοῦτο: ἡ ἀπορία πῶς, ἐφ' ὅσον ὁ βδελυρὸς
αὐτὸς ἐγκληματίας εἶχε καὶ ἄλλας δύο φορὰς εἰς τὸ
παρελθόν ὑποπέσει εἰς τὸ αὐτὸ κακοῦργημα, ἡ κοι-
νωνία τὸν εἶχε πάλιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς. Παρετη-
ρήθη ὅτι ἡ σχετικὴ νομοθεσία δὲν προβλέπει τὴν εἰς
τοιαύτην περίπτωσιν διαρκῆ ἀκωχητοποίησιν ἐντὸς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἀθήνησι τῇ 25ῃ Φεβρ. 1965

Ἀριθ. Πρωτ. 495
Διεκπ. 192

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1304

Π ρ ό ς

Τοῦς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντῖνος εἶναι σήμερον ὁ μόνος ἐν τῷ κόσμῳ Ἡγεμὼν Ὁρθόδοξος, πρὸς τὸν ὁποῖον προσβλέπουσι μετὰ σεβασμοῦ ἅπασαι αἱ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι.

Τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Δυναστείας συνέχισε καὶ προήγαγεν ὁ ἀείμνηστος Βασιλεὺς ἡμῶν Παῦλος, οὐτινος ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἦσαν ἀναμφισβήτητοι, συνεχίζει δὲ ταύτας ὁ εὐσεβέστατος Βασιλεὺς ἡμῶν Κωνσταντῖνος. Θὰ ἀποτελέσῃ, ὅθεν, ἰδιαίτερας σημασίας γεγονός ἡ ἐπικοινωνία τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλέως, ὅπερ θὰ προκαλέσῃ οὐ μόνον πανελλήνιον, ἀλλὰ καὶ διεθνῆς ἐνδιαφέρον.

Πρὸς τοῦτο, ἐλάβει ἐπιθυμία τοῦ Βασιλέως, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, 14ην Μαρτίου 1965, εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν θὰ τελεσθῇ πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία, παρουσία τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν

τῶν φολακῶν ἢ ιδρύματος. Ἀλλὰ αἱ νομικαὶ ἐρημνεῖαι δὲν ἐνδιαφέρουν ὅταν εἶναι μαθηματικῶς βεβαία ἢ ἐπανάληφτις ἐγκλημάτων ὑπὸ διεστραμμένων κακοποιῶν, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἐκδήλωσις δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ προστατευθῇ εἰς τὸ μέλλον ἡ κοινωνία ἀπὸ αὐτοῦς.

Αἱ ἀρμόδιαι Ἀρχαί, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν αὐτῇ ἡ βεβαιότης, ἔπρεπε νὰ ἀποκλείσουν εἰς τὸν «ἄνθρωπον» αὐτὸν τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν κοινωνίαν. Καὶ ἂν ὁ νόμος, ὡς ἔχει, δὲν ἐξησφάλιζε τοῦτο, ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ μερμίνα ἐγκλεισέως του εἰς ἐν ἀπὸ τὰ κρατικὰ ιδρύματα, ὅπου νοσηλεύονται ἢ διαβιοῦν ἄλλων εἰδῶν ἐπικίνδυνοι ψυχοπαθεῖς. Τὴν ἀνάγκην αὐτὴν ὀρθῶς ὑπεμνημάτισε μετὰ ζωηρότητα ὁ τύπος, ὑπογραμμίσας τὴν εὐθύνην τῶν ἀρμοδίων.

τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Δωδεκανήσου. Τῆς θείας ταύτης πανηγυρικῆς Λειτουργίας θὰ προστῇ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος, συνιερογούντων τῶν μελῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, θ' ἀπαγγεῖλη δὲ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ἢ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν 12.00 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν Ἀνακτόρων Ἀθηνῶν ἢ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν θὰ δεξιωθῇ καὶ θὰ προσφωνήσῃ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, παρισταμένον καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, θὰ ἀπαντήσῃ δὲ ἐκ μέρους τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἢ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς θὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, πληροφοροῦμενος περὶ τῶν εἰς ἐκάστην Μητρόπολιν ζητημάτων. Μεθ' ὃ θὰ παρατεθῇ πρόγευμα εἰς τὰ Βασιλικὰ Ἀνάκτορα.

Ὅθεν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως προσέλθητε εἰς Ἀθήνας, διὰ τὴν συμμετοχὴν σας εἰς τὰς ἀνωτέρω τελετὰς καὶ ἐκδηλώσεις.

Διὰ τὴν ἐγκαιρον κατάρτισιν τοῦ ὄλου προγράμματος, ἢ Ἱερά Σύνοδος παρακαλεῖ, ὅπως γνωρίσητε Αὐτῇ τηλεγραφικῶς, ἅμα τῇ λήψει τῆς παρουσίας, ἐὰν θὰ προσέλθητε.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, Πρόεδρος
- † Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
- † Ὁ Βεροῦσας καὶ Ναούσης Καλλίνικος
- † Ὁ Πολωνῆς καὶ Κιλκισίου Ἰωκείμ
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
- † Ὁ Θήρας Γαβριήλ
- † Ὁ Ἀρτης Ἰγνάτιος
- † Ὁ Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος Ἰάκωβος
- † Ὁ Φθιώτιδος Δαμασκηνός
- † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Στέφανος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Θεόκλητος Φιλιππαῖος

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 23ης Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 10ης Μαρτίου 1965 ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς Ἀθηνῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν παρ' Αὐτῷ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν Ἐπισκόπων, προήδρευσε συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ἄτομα κλπ. Οὕτω:

σ 'Εχοοοοστάτησε: Τῆ 27η Φεβρουαρίου εἰς τὸν 'Εκπερινόν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ὁμοιοῦναι ἐν συνεχείᾳ, κατόπιν προσφωνήσεως τοῦ προϊσταμένου ἀρχιμ. Θεοκλήτου Στράγγα, ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς, ἐνεκαίνιασε τὸ μαρμαρόγλυπτον τέμπλον καὶ τὰ ὀκτὼ μαρμαρόγλυπτα προσκυνητάοιζ.

—Τῆ 7η Μαρτίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, τὸ δὲ ἀπόγευμα εἰς τὸν ἐν τῷ αὐτῷ ναῶ τελεσθέντα Ἐσπερινόν.

Ετέλεσε: Τῆ 26η Φεβρουαρίου ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν Τοισάχιον εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Θεοκλήτου.

—Τῆ 28η Φεβρουαρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων μελῶν τῆς Ἱεροῦ Συνόδου, μνημόσυον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου, εἰς τὸ ὅποιον παρέστησαν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἡ Α.Μ. ἡ Βασίλισσα Ἄννα-Μαρία, ἡ Διάδοχος Εἰρήνη, ἡ Βασίλισσα Μήτηρ Φρειδερίκη, ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἀθανασιάδης-Νόβας, τὰ μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ κ. Παν. Κανελλόπουλος, πολλοὶ βουλευταὶ, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, ἀντιπροσωπεῖται τῶν Ἑνόπων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ πᾶθος κόσμου.

—Τῆ 5η Μαρτίου Τρισάχιον εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου καὶ κατέθεσε στέφανον ἐκ δάφνης.

Προέστη: Τῆ 23η Φεβρουαρίου τῆς ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν τελεσθείσης Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς ἀειμνήστου Χρυσούλας Χατζηλία, ἀδελφῆς τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Μαρωνείας κ. Τιμοθέου καὶ Πασαμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου καὶ θείας τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στεφάνου.

—Τῆ 9η Μαρτίου τῆς ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ Ἁγίας Τριάδος Βύρωνος τελεσθείσης Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τῆς θεολογίας Δημητρίου Κυλησημανῆ.

Προήδρευσε: Τῆ 24η Φεβρουαρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

—Τῆ 26η Φεβρουαρίου τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου.

—Τῆ 1η Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁσφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

—Τῆ 4η Μαρτίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Παρέστη: Τῆ 9η Μαρτίου εἰς τὴν ἐν ξενοδοχείῳ «Βασιλεὺς Γεώργιος» δοθεισαν δεξιῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτοῦ τῆς Συρίας ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ.

Μετέβη: Τῆ 10η Μαρτίου εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Σουηδικῆν Πρεσβείαν καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸ βιβλίον συλλυπητηρίων ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀειμνήστου Βασιλίσσης Λουίζης.

Ἐδέχθη: Τῆ 23η Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν.

—Τῆ 24η Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας πόων Θεβῶν καὶ Λειβαδείας κ. Πολύκαρπον, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιον, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιον καὶ Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβον, τοὺς Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτας κ. Χρόνην, κ. Μαλλιαρὸν καὶ Παντ. Μπαρδάκον, τὸν Γεν. Ἀρχίατρον ἐ.ἀ. κ. Ντόβαν καὶ τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Δήμου Νέας Σμύρνης κ. Λουκόπουλον.

—Τῆ 27η Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Κρήτης κ. Εὐγένιον, Ροστώνης καὶ Ἀρχαδίας κ. Τιμοθέον καὶ Κισιάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναῖον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε

κ. Ζαφ. Κέπετζην, τὸν ἐκ Κύπρου παν. ἀρχιμ. κ. Ἄνθιμον καὶ τὸν θεολόγον κ. Καφιμάλην.

—Τῆ 1η Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Παναγιωτάκον, τὸν διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν Ἑλλάδος πανοσ. ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομον Γιαλοῦρη, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη πανοσ. ἀρχιμ. Χαρ. Βασιλόπουλον καὶ τὸν ἐκ Καβάλας δημοσιογράφον κ. Μπακλαβάν.

—Τῆ 2η Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μομφρασίας καὶ Σπάοτης κ. Κυπριανόν.

—Τῆ 3η Μαρτίου τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίων Πάντων Πατρῶν παν. ἀρχιμ. κ. Σ. Δημητρόπουλον, τὸν Δήμαρχον Χαλανδρίου κ. Τσαμτζῆν μετὰ τοῦ συμβούλου κ. Παπαγεωργίου, τὸν διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευμάτων κ. Γιανναρᾶν, τὸν ἐξ Ἀμερικῆς ἱατρὸν κ. Παπαϊωάννου καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁσφανοτροφείου Βουλιαγμένης κ. Μάμαλην.

—Τῆ 4η Μαρτίου τὸν ἐν Ἀθήναις ἐξοχώτατον πρέσβυν τῆς Ὁμοσπόδου Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας κ. Σλίττερ, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸν κ. Παν. Μπρατσιώτην, τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμανδρίτας κ. Γεώργιον Δημόπουλον καὶ κ. Χριστοφόρον Παπουτσόπουλον, τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χρυσ. Νεαμονιτάκην, τὸν δικηγόρον κ. Ἰωαννίδην, τὸν δικηγόρον κ. Σταυρίδην, τὸν ἱερομόναχον κ. Ἀθανάσιον μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἐν Ἀθήναις ρωσικοῦ ναοῦ κ. Ἀοβαλιτάκη καὶ τὸν ἱερέα τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν κ. Σιώτην.

—Τῆ 6η Μαρτίου τὸν πρῶν ὑπουργὸν κ. Μάρτην, τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Παν. Παναγιωτάκον καὶ τὸν ἀντεισαγγελέα Ἐφρετῶν κ. Τοῦμπην.

—Τῆ 9η Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θήοας κ. Γαβριήλ, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον καὶ τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Παν. Παναγιωτάκον.

—Τῆ 10η Μαρτίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν καὶ Κυδανίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Νικηφόρον, τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονα Μπαρδάκον καὶ τὸν ἐκ Καβάλας κ. Λαμπαρίδην.

Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἀσώτου, 21 Φεβρουαρίου ἐ.ξ., ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Μητροπόλεως Πειραιῶς ἐμπνευσμένη ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ αὐτῆς κ. Προκοπίου, ὁ ὅποιος ἐκάλεσεν εἰς συνεργασίαν τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς κηδεμόνας διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ἀπὸ τὴν χυδαίαν ψυχαγωγίαν καὶ τὰ ἠθοφθόρα θεάματα. Μετὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες ὁμοφώνως ἐψήφισαν καὶ ἤξιώσαν:

«1.—Νὰ συνειδητοποιήσουν οἱ ἀρμόδιοι καὶ ἡ ἡγεσία γενικῶς τῆς Πατρίδος μας τὴν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως καὶ τὴν ἱεράν ὑποχρέωσιν των, νὰ προστατεύσουν ἀποτελεσματικῶς τὴν νεολαίαν μας.

2.—Νὰ ληφθοῦν ἐπείγοντα καὶ αὐστηρότατα, προληπτικὰ καὶ κατασταλτικὰ, νομοθετικὰ μέτρα, κατὰ τὸν πάσης φύσεως ἐμπόρων τῆς διαφθορᾶς τῶν νέων μας.

3.—Νὰ διαταχθῇ ἡ ἀμεσος ἀπαγόρευσις τῶν τυχερῶν παιγνίων καὶ τὸ κλείσιμον τῶν σφαιριστηρίων.

4.—Νὰ θεσπισθῇ αὐστηρῶς τὸ ὄριον τῆς ἡλικίας τῶν 18 ἐτῶν διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς κινηματογράφους καὶ τὰ ἄλλα

δῆθεν «κέντρα ψυχαγωγίας», ὡς καὶ διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ ΠΡΟ-ΠΟ.

5.— Νὰ ἀλλάξῃ ἀμέσως ἢ σύνθεσις καὶ νὰ ἀναδιοργανωθῇ ἢ Ἐπιτροπὴ Ἐλέγχου τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τῆς ὁποίας τὸ μέχρι τοῦδε ἔργον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὸν προορισμὸν τῆς.

6.— Νὰ ἀπαγορευθῇ διὰ νόμου ρητῶς ἢ ἔκθεσις καὶ διαφήμισις προκλητικῶν εἰκόνων εἰς τὰς εἰσόδους τῶν κινηματογράφων, ὡς καὶ ἡ ἀνάρτησις περιοδικῶν μὲ τοιαύτας εἰκόννας εἰς τὰ περίπτερα.

7.— Νὰ θεσπισθοῦν αὐστηραὶ κυρώσεις διὰ τοὺς κηδεμόνας τῶν ἀηλίκων, ποὺ συλλαμβάνονται δι' ἐγκληματικὰς ἐνεργείας.

8.— Νὰ σταματήσῃ ἡ κοινὴ διεξαγωγὴ τοῦ μαθήματος τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, μεταξύ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον.

9.— Ἡ «τετάρτη ἐξουσία», ὁ Τύπος, νὰ ἐξαρθῇ εἰς τὸ ὕψος καὶ τὴν κρισιμότητα τῆς περιστάσεως καὶ νὰ παύσῃ δημοσιεῖν περιγραφὰς τῶν κατὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἐγκλημάτων, ὡς καὶ προκλητικὰς εἰκόννας, ὥστε νὰ μὴ ἡρωοποιούνηται οἱ δρᾶσαι τῶν παντοειδῶν ἐγκλημάτων.

10.— Τέλος, νὰ ἀφεθοῦν ἀπερίσπαστοι καὶ νὰ ἐνισχυθοῦν εἰς τὸ ἔργον των, τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, οἱ ἀξιότιμοι κ.κ. Εἰσαγγελεῖς καὶ τὰ Ἀστυνομικὰ ὄργανα».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1965 συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἢ Ἱερά Συνόδου, ἀσχοληθεῖσα μὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐκθέσεων καὶ γραμμάτων ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῆς φύσεως ζητημάτων. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν Πατριαρχείων τοῦ 1965.

—Τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἐ.ε. συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μαξίμου ἢ Συνοδικῆ Ἐπιτροπῆ ἐπὶ τῶν Παγχριστιανικῶν ζητημάτων. Εἰς τὰς συζητήσεις τῆς συνεδριάσεως ταύτης ἔλαβε μέρος καὶ ὁ αἰδεσ. κ. Ἰωάννης Σαττερθγουαίηθ, γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων Συμβουλίου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὰς συζητήσεις αὐτὰς ἐξητάσθησαν ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

—Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος ἐξήλασε τοῦ νοσοκομείου καὶ προσεχῶς θὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Ἑλλάδα πρὸς ἀνάπαυσιν.

—Εἰσαγγήσει τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ Ἱερά Συνόδου ἀπεφάσιον ὅπως ἀνακαινισθῇ ἐσωτερικῶς τὸ πατριαρχικὸν μέγαρον, τὸ ὁποῖον θὰ βαφῆ καὶ θὰ ἐπιπλωθῇ διὰ νέων ἐπιπλοσκειῶν.

—Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Τριμυδίου ἐδέχθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τοὺς ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένους τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσειαν Αὐτοῦ διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπ' αὐτῶν ἔργον καὶ προέτρεψεν αὐτοὺς ὅπως συνεχίσουν τοῦτο μετὰ ζήλου, ἐπιδεικνύοντες θερμὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν.

—Ἡ τουρικῆ ἐφημερὶς «Χουριέτ» ἀπειλεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, γράφουσα: «Τὸ καθιστῶς τοῦ ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως δύναται παρομοίως νὰ ἐπανεξετασθῇ. Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ ἀποτελεῖ κράτος ἐν κράτει καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἀπονέμει τιμητικὰς διακρίσεις καὶ ἠθικὰς ἀμοιβὰς εἰς ὀρισμένας προσωνυμίας. Εἶναι δυνατὸν ἐπίσης νὰ ἐπανεξετασθῇ τὸ θέμα τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς».

Ἱερά Μητρόπολις Θουατείρων

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Θουατείρων κ. Ἀθηναγόρας ἠγόρασεν ἀντὶ 27 χιλιάδων λιρῶν Ἀγγλίας εὐρύχωρον κτίριον ἐν Λονδίῳ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ στεγασθοῦν ἡ Ἱερά Μητρόπολις καὶ τὰ Γραφεῖα αὐτῆς.

Ἱερά Μητρόπολις Γαλλίας

Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γεώργιος, Ἐξάρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Παρισίοις, ἀνέλαβε προσωρινῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ρωσικοῦ Ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγίου Σεργίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων ἐθεσπίσθη ὁμοφώνως ὁ «Περὶ μεταβατικῆς χορηγίας πρὸς τὸ Βοηθητικὸν Ταμεῖον τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Νόμος τοῦ 1965». Μεταξὺ ἄλλων προστίθεται: «Δεδομένου ὅτι ἡ εὐημερία τοῦ Κλήρου περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν σκοπῶν τῆς Πολιτείας... διὰ τοῦ Νόμου προνοεῖται ὅπως καταβληθῇ εἰς τὸ ἐν λόγῳ Ταμεῖον ποσὸν διακοσίων χιλιάδων λιρῶν ὡς συνεισφορά τῆς Δημοκρατίας».

—Τὸ μηνιαῖον δελτίον «Διακονία», ὄργανον Παγκυπρίου Ἐνώσεως Ἑλλήνων Θεολόγων, δημοσιεύει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 2 φύλλον τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου 1965 κύριον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἴμεθα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν...». Ἰδοῦ μερικὰ χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα: «Ὅλοι οἱ Θεολόγοι τιθέμεθα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας, πρόθυμοι νὰ προσφέρωμεν πᾶσαν δυνατὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν δυνατοτήτων μας... Εἴμεθα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος. Ἐργάται ταπεινοὶ καὶ θερμοὶ. Στρατιῶται καθημερινῶς εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ὅπλα μας: ἡ πίστις μας, ὁ ἐnthουσιασμὸς μας, ὁ ζῆλος μας, ὁ σ ε β α σ μ ὁ ς καὶ ἡ ὑ π α κ ο ῆ μ α ς. Πόθος μας, νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν, θρησκευτικὴν, ἠθικὴν καὶ ἔθνικὴν ἀναγέννησιν τοῦ τόπου μας. Πόθος μας, νὰ βοηθησωμεν τὴν Ἐκκλησίαν μας εἰς τὸ ἔργον τῆς καὶ νὰ γίνωμεν αἰτία νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν συνανθρώπων μας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Εἰς τὸ ἄρτι ληφθὲν τεύχος τοῦ Δεκεμβρίου 1964 τοῦ ἐπισήμου ὁργάνου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύεται ἄρθρον τοῦ Α. Βεντέρικωφ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σήμερον ἀγάπης καὶ εἰρήνης», τὸ ὁποῖον εἶναι ἀφιερῶμενον εἰς τὴν περυσινήν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου εἰς τὰς Ἀθήνας, τὴν Γενεύην καὶ τὸ Λονδῖνον.

«Τὸ ταξείδιον τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξίου εἰς τὰς Ἀθήνας, λέγει τὸ ἄρθρον, ὀφείλεται εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου ὅπως παραστῇ εἰς τοὺς γάμους του. Δέον νὰ ἔχῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ πρόσκλησις αὕτη δὲν ὀφείλεται τόσον εἰς τὴν προσωπικὴν γνωριμίαν τοῦ Βασιλέως μετὰ τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν. Ἡ παρουσία τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν οἰκογενειακὴν πανηγυρίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὑπέμνησε τοὺς παλαιοὺς φιλικοὺς δεσμοὺς μεταξύ τῶν λαῶν ἡμῶν καὶ ἐξέφρασε τὴν ἀμοιβαίαν ἐπιθυμίαν ὅπως συνεχισθοῦν ἐν τῷ αὐτῷ φιλικῷ πνεύματι. Εἰς τὸν σύντομον λόγον του κατὰ τὴν δεξιῶσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης Ἀλέξιος ἐχαίρετσε ἐγκαρδῶς τὸν Βασιλέα Κωνσταντίνον καὶ τὴν Βασίλισσαν Ἀνναν-Μαρίαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Γάμων των καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν περαιτέρω ἐνίσχυσιν τῆς ἱστορικῆς φιλίας μεταξύ τῶν λαῶν μας. Ἡ εἰκὼν τῆς Θεομήτορος τοῦ Καζάν, τὴν ὁποίαν ὁ Πατριάρχης μας ἐνεχείρισεν εἰς τὸ Βασιλικὸν ζεύγος εἰς εὐλογίαν τοῦ Γάμου, καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν παράσημον τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου α' τάξεως, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπαραιοφόρησε τὸν Βασιλέα Κωνσταντίνον, ἦσαν σύμβολον

της πνευματικής συγγενείας των 'Εκκλησιῶν μας, ἡ ἀκατάλυτος ἐνόητος τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐπιδρᾷ εὐεργετικῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν λαῶν μας. Πράγματι δὲ κατὰ τὴν παραμονὴν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Ἀλέλιος καὶ τὰ μέλη τῆς ἀκολουθίας του εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ πεισθοῦν προσωπικῶς περὶ τῶν ἀδελφικῶν αἰσθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν λαὸν τῆς χώρας μας. Κατὰ τὴν παραμονὴν του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Ἀλέλιος ὑπῆρξε φιλοξενούμενος ὄχι μόνον τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Πατριάρχης μας εἶχε τὴν εὐχάριστον δυνατότητα νὰ συναντηθῆ καὶ νὰ συνομιλήσῃ εἰς Ἀθήνας με τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρον, Ἀντιοχείας Θεοδοσίον, Ἱεροσολύμων Βενέδικτον καὶ Σερβίας Γερμανόν, τὸν Πρόεδρον καὶ Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Μακάριον καὶ τέλος με τὸν φιλόξενον οἰκοδεσπότην Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομον. Δύναται νὰ ὑποθεθῆ ὅτι οἱ πρωθιεράρχαι ἔθιξαν εἰς τὰς συνομιλίας των ζητήματα καὶ προβλήματα τῆς πανορθοδόξου καὶ παγκριστιανικῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ αὕτη δὲν εἶναι στάσιμος, εἶναι ἐνταταγμένη εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων θέτει ὁσημέραι νέα ζητήματα καὶ προβλήματα, τὸ ἐπεῖγον τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ ἡγῆται τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συναντῶνται συχνότερον καὶ τακτικῶς...

Ἡ κοινὴ συνάντησις τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἔγινεν εἰς τὸ γεῦμα, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος καὶ κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε πνεῦμα εὐκρινούς φιλαδελφίας. Καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἄλλως μεταξύ ἀδελφῶν, ἡνωμένων διὰ τοῦ πνεύματος τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης. Ἐν τῇ ἐνόητι τῆς πίστεως καὶ τῶν Χριστιανικῶν ἐλπίδων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν μεταξύ αὐτῶν διαίρεσεις. Τὸς συνανῶναι ἡ συνεχὴς προσευχὴ καὶ ἡ ἐνεργὸς φροντίς αὐτῶν τῆς εἰρήνης τοῦ συμπαντος κόσμου, τῆς εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» ὑπὸ Κεφαλῆν-τὸν Χριστὸν».

—Τὴν 17ην Νοεμβρίου τοῦ 1964 ἐξεδήμησεν πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 77 ἐτῶν ὁ πρωθιερεὺς Κωνσταντῖνος Ἰβάνοβιτς Ρουζίτσου, πρίτανος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας, ὁ ὁποῖος ἐκηδεύθη τὴν 20ὴν Νοεμβρίου. Ὁ ἀειμνηστος Ρουζίτσου ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ χωρίον Μολτσάιτσι τοῦ πρώην Κυβερνεῖου Βολνίας τῆς Οὐκρανίας. Ἐτελείωσε τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Ζιτομίρ καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν Μόσχας, ἐξ ἧς ἀποφοίτησε τὸ 1916. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν Θεολογικῶν του σπουδῶν χειροτονήθη ἱερεὺς καὶ ταυτοχρόνως διωρίσθη καθηγητῆς τῶν θρησκευτικῶν, τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς πόλεως Σλαβιάνας. Τὸ 1945 ὁ πατὴρ Ρουζίτσου διωρίσθη γραμματεὺς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῆς Οὐκρανίας καὶ προϊστάμενος τοῦ ἐν Κιέβω καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου. Τὸ 1948 καὶ 1949 ἐδίδαξεν ἀρχαία ἑλληνικὰ καὶ ψυχολογίαν εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Κιέβου. Ἀπὸ τὸ 1951 μέχρι τοῦ θανάτου του διετέλεσε πρίτανος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας, ὅπου κατεῖχε τὴν ἑδραν τῆς Ἡθικῆς Θεολογίας. Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διετέλεσε πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ὁ πρωθιερεὺς Ρουζίτσου ὑπῆρξε μέλος πολλῶν ἀντιπροσωπειῶν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, αἱ ὁποῖαι ἐπεσκέφθησαν τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ 1959 μετέσχε τῶν ἐν Θεσσαλονικίᾳ ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ 600ῇ ἐπετειῇ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Παλαμά. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 μέχρι τοῦ θανάτου του διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος τοῦ σοβιετο-ἑλληνικοῦ συνδέσμου. Τὸ 1945 τοῦ ἀπενεμήθη τὸ παράσημον «ἡρωικῶν πράξεων κατὰ τὸν μέγαν πατριωτικὸν πόλεμον 1941-1945». Διὰ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου διὰ σταυροῦ καὶ τοῦ παρασήμου τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου.

Ὁ ἀειμνηστος πρωθιερεὺς Ρουζίτσου συνέγραψεν ἀξιόλογα θεολογικὰ ἔργα, ὅπως εἶναι «Ἡ περὶ ὕλης διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας», «Ἐγχειρίδιον Ἡθικῆς Θεολογίας», «Ἡ ἠθικὴ διδασκαλία κατὰ τὴν Φιλοκαλίαν» κ.λ.π. Πλείστα δὲ ἐπιστημονικὰ ἄρθρα του ἐπὶ ἐκκλη-

σιαστικῶν καὶ κοινωνικῶν θεμάτων ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ εἰς ξένα ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ.

—Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Λένινγκραντ ἀπένευμε τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου κ. Βασίλειον διὰ τὸ σπουδαῖον θεολογικὸν αὐτοῦ ἔργον «Syméon le Nouveau Théologien Catéchèses I-V. Introduction, texte critique et notes», τοῦ ὁποῖου ὁ α' τόμος ἐξεδόθη εἰς Παρισίους τὸ 1963 εἰς τὴν σειρὰν Sources chrétiennes No 96. Ὁ β' καὶ ὁ γ' τόμος εὐρίσκονται ὑπὸ ἐκτύπωσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Καθ' ἃ γράφει τὸ ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν «Βέσνικ», ὄργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν Ὁρθοδόξων Ἱερῶν Γιουγκοσλαβίας, τὴν 27ην Ἰανουαρίου ἐ.ἐ. ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς εἰς ὅλην τὴν χώραν ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Σάββα, τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ ὄργανοῦ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τοῦ Βελιγραδίου ἐτελέσθησαν τὴν ἡμέραν αὐτὴν θείαι Λειτουργίαι, ἐξεφωνήθησαν πανηγυρικοὶ λόγοι, ἐψάλη ὁ ὕμνος τοῦ ἁγ. Σάββα καὶ ἀπηγγέλησαν ποιήματα ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἅγιον, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν πατρίδα του. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς παρέστη εἰς τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ καὶ τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ Βελιγραδίου.

—Πρὸς συντονισμόν καὶ καλύτερον ἐλεγχόν τῆς λειτουργίας τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἀνασυνέστησε κατ' αὐτὰς τὴν θέσιν Ἐπιθεωρητοῦ Ἱερατικῶν Σχολῶν, τὴν ὁποῖαν ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἐμπειρον παιδαγωγὸν αἰδουσιμολ. πρωθιερέα κ. Μπράγκο Τσίσαρς.

—Ὁ Ἱερεὺς Σύνδεσμος τῆς ἐπαρχίας Ζίτσης, συνεχίζων τὴν παράδοσιν του, ἤρχισε νὰ ἐκιδῆ κατὰ τρίμηνον θρησκευτικὸν περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀγγελιαφόρος Ζίτσης».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος ἐδήλωσε προσφάτως, ἀπαντῶν εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν περὶ τῆς θέσεως τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς στάσεως τοῦ ἀθέου κράτους ἐναντι αὐτῆς, τὰ ἑξῆς: «Τὸ κράτος εἶναι ἀβερνησικὸν καὶ πρὸ παντὸς τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα διεξάγει ἀθεον προπαγάνδαν. Αὕτη εἶναι ἡ πραγματικότης, συνέμισην ὁ Μητροπολίτης κ. Ἰουστίνος. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸς εἶναι ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας τὸν ρόλον αὐτὸν νομίζω, αὕτη δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ καμμὴν δυσκολίαν ἐκ μέρους τοῦ καθεστώτος».

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐναντι τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ Μητροπολίτης κ. Ἰουστίνος ἐτόνισεν ὅτι αὕτη εἶναι «θετικὴ», προσθέσας τὰ ἑξῆς: «Ἄν καὶ εἶναι ἄθεος, ἡ κυβέρνησις θεωρεῖ τὴν Ρουμανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς ἐθνικὸν καθίδρυμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν θέσιν του εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν. Παρέχει εἰς αὐτὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν καὶ δαπανᾷ τεράστια ποσὰ διὰ τὴν ἐπισκευὴν, ἀναστήλωσιν καὶ συντήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μνημείων, παλαιῶν μοναστηρίων καὶ ναῶν, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ τμήμα τοῦ ἐθνικοῦ θησαυροῦ, μάρτυρος τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πολίτας ὅπως ἀποφεύγουν τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς, ἡ βουλγαρικὴ ἐφημερίς τοῦ Πλέβεν «Septemvriska Poveda» ἀνήγγειλε τὴν ἴδρυσιν ταμείου, ἐκ τοῦ ὁποῖου θὰ λαμβάνουν 20 λέβια οἱ μὴ βαπτίζοντες τὰ παιδιὰ των γονεῖς, 60 λέβια τὰ μὴ τελούντα θρησκευτικὸν γάμον ζεύγη καὶ 10 λέβια οἱ μὴ θάπτοντες τοὺς νεκροὺς των δι' ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς.

—Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας «Τσαρ-

κόβεν Βέσνικ» δημοσιεύει εις τὸ φύλλον τῆς 2 'Ιανουρίου 1965 τὴν ἐγκύκλιον τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου πρὸς τοὺς ἐν 'Αμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ Βουλγάρους ἐφημερίους καὶ πιστοὺς, ἐν τῇ ὁποίᾳ λέγει ὅτι μετὰ βαθείας λύπης ἐπεκύρωσε τὴν 2 Δεκεμβρίου 1964 τὴν ἀπόφασιν τοῦ πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς βουλγαρικῆς ἐπαρχίας 'Αμερικῆς καὶ Αὐστραλίας περὶ καθαιρέσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γιόντσεφ, τῶν πρωθιερέων Γ. Νιζόλωφ, Β. Μιχαήλωφ, Χ. 'Ηλίεφ καὶ Κ. 'Αντώνωφ καὶ τοῦ ιερέως Γ. Νεντιάλκωφ, οἱ ὅποιοι ἀπεσιγήθησαν τῆς μητρὸς 'Εκκλησίας των. 'Εν συνεχείᾳ ἡ 'Ιερὰ Σύνοδος τόνιζει εἰς τὴν ἐγκύκλιον ὅτι θὰ δεχθῆ μετὰ πατρικὴν χαρὰν τὴν μεταμέλειαν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν καταδικασθέντων ἐφημερίων εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς των Βουλγαρικῆς 'Εκκλησίας, οἵτινες θὰ διατηρήσουν τὸν ἐν εἶχον βαθμὸν, διότι ὁ Θεὸς εἶναι πανοικτίρμων, ἡ δὲ 'Εκκλησία φιλοστόργος μήτηρ.

'Η 'Ιερὰ Σύνοδος τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. 'Ανδρέου, ἀρχιερατικοῦ προϊσταμένου τῆς Βουλγαρικῆς 'Επαρχίας Βορείου καὶ Νοτίου 'Αμερικῆς καὶ Αὐστραλίας, διορίσασα βοηθὸν τοῦ τὸν Θεοφιλέστατον 'Επίσκοπον Λεύκης κ. Παρθένιον. Τὴν 15ην 'Ιανουρίου ἐ.ε. ὁ Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος κ. Παρθένιος ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς διὰ τὴν Νέαν 'Υόρκην, προπεμφθεὶς εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Σόφιας ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου, τεσσάρων 'Αρχιερέων, τοῦ προέδρου τῆς 'Επιτροπῆς Ὁρησκυμμάτων κ. Μιχαήλ Κιουτσούκωφ, τοῦ 'Αρχιεπισκόπου τῆς 'Ι. Συνόδου πανος. ἀρχιμ. κ. Στεφάνου καὶ πλήθους πιστῶν.

—'Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βιδινίου κ. Νεόφυτος, ὁ ὁποῖος ἄγει τὸ 97 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐφόρτασε τὸν παρελθόντα Νοέμβριον τὴν 75ην ἐπέτειον τῆς διακονίας του ὡς κληρικῶ καὶ τὴν 55ην ἐπέτειον τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας του. Εἰς τὴν 'Επαρχίαν Βιδινίου, τὴν ὁποίαν ποιμαίνει ἐπὶ πενήντηντα συναπτὰ ἔτη, ἀνείργησε 41 ναοὺς καὶ ἐχειροτόνησε 282 ἱερεῖς.

—'Η 'Ιερὰ Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς 'Εκκλησίας διαθέτει 5 κέντρα παραθερισμοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα παραθερίζουν οἱ ἐφημέριοι μετὰ τῶν οικογενειῶν των ἀπὸ 14-20 ἡμέρας.

ΚΟΠΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Ο Πατριάρχης Κύριλλος Στ', ἀρχηγὸς τῆς Κοπτικῆς 'Εκκλησίας, συνεκάλεσεν διάσκεψιν κορυφῆς τῶν Κοπτικῶν 'Εκκλησιῶν Αἰθιοπίας, Σουδάν, 'Ιορδανίας καὶ 'Ηνωμένης 'Αραβικῆς Δημοκρατίας πρὸς καταδίξιον τοῦ σχεδίου προτάσεως τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀπαλλάσσονται οἱ 'Εβραῖοι τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἔγκλημα τῆς Θεοκτονίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

'Η εἰς 'Αδδῆς 'Αμπέμπα συνελθοῦσα ἀπὸ 15-21 'Ιανουαρίου ἐ.ε. διάσκεψις τῶν Πατριαρχῶν τῶν 'Αντιχάλκηδονείων 'Εκκλησιῶν Αἰγύπτου, Συρίας, 'Ινδιῶν, 'Αρμενίας καὶ Αἰθιοπίας ἡσχολήθη καὶ μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως κοινοῦ Κέντρου μελέτης τῆς ἱστορίας, τῆς θεολογίας καὶ τῆς ζωῆς τῶν 'Ανατολικῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν.

'Οσον ἀφορᾷ τὰς ἀναγνωρίζουσας τὴν Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, ἡ διάσκεψις συνέστησεν ἔχι μόνον τὴν ἐπανασύσφιξιν τῶν δεσμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν συνεργασίαν μετ' αὐτῶν, καθὼς καὶ νέαν μελέτην τῶν χριστολογικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα διήρθεσαν αὐτὰς τὰς δύο ἡμέρας 'Εκκλησιῶν.

'Ὡς πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν 'Εκκλησίαν, ἡ διάσκεψις τῶν Προκαθημένων τῶν 'Αντιχάλκηδονείων 'Εκκλησιῶν συνέστησε τὴν διεξαγωγὴν ἀδιάλγου ἐπὶ 'Εκκλησιαστικοῦ πεδίου», κατὰ προτίμησιν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν. Ὡσαύτως ἡ διάσκεψις ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν 'Εκκλησίαν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς οὐνιτικὰς ἐκκλησίας καὶ νὰ παύσῃ τὸν προσηλυτισμὸν μεταξύ τῶν πιστῶν τῶν 'Ανατολικῶν 'Εκκλησιῶν.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Η ἐν 'Αθήναις ἐκδιδόμενη ἐφημερίς «Καθολικὴ» εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 3ης Μαρτίου ἐδημοσίευσεν τὸ πλήρες κείμενον τοῦ γράμματος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. 'Αθηναγόρα Α' πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον Στ', ὅπερ ἐπεδόθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου 'Ηλιουπόλεως κ. Μελίτωνος καὶ Μύρων κ. Χρυσοστόμου.

—Εἰς τὸν «Ρωμαῖον Παρατηρητὴν» ἐδημοσιεύθη εἰδικὸν παπικὸν ἔγγραφο τῆς 11ης Φεβρουαρίου 1965, διὰ τοῦ ὁποῖου καθορίζεται ἡ θέσις τῶν «'Ανατολικῶν Πατριαρχῶν», οἱ ὁποῖοι ὀνομάσθησαν καρδιναῖοι κατὰ τὸ μυστικὸν κοινοστῆριον τῆς 22ας Φεβρουαρίου ἐ.ε. Διὰ τοῦ ἐν λόγω ἔγγραφου καθορίζεται οἱ «'Ανατολικοὶ Πατριάρχαι», ἐλεγόμενοι μέλη τοῦ κολλεγίου τῶν καρδιναλίων, θὰ ἐντάσσωνται εἰς τὴν τάξιν καρδιναλίων ἐπισκόπων, δὲν θὰ ἀναλαμβάνουν ὅμως βοηθητικὰς ἑδρας τῆς Ρώμης, οὐδὲ ρωμαϊκὸν τίτλον, ὡς μὴ ἀνήκοντες εἰς τὸν ρωμαϊκὸν κλῆρον. Ὁμοίως καὶ οἱ μέχρι τοῦδε καρδιναῖοι, οἵτινες κατέχουσιν «πατριαρχικὴν» ἑδραν τῆς 'Ανατολῆς, ἀποβάλλουν αὐτομάτως τὸν ρωμαϊκὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον εἶχον, ἐκ τῆς τάξεως δὲ τῶν ἱερέων ἀνέρχονται εἰς τὴν τῶν ἐπισκόπων. Οὕτως ἐν τῷ κολλεγίῳ τῶν καρδιναλίων μετὰ τὸν πρῶταν καὶ ὑποπρῶταν αὐτοῦ, ὡς καὶ τοὺς καρδιναλίους τῶν βοηθητικῶν ἑδρῶν τῆς Ρώμης ἔρχονται οἱ καρδιναῖοι «Πατριάρχαι» τῆς 'Ανατολῆς ἀναλόγως τοῦ χρόνου ἐκλογῆς αὐτῶν.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Ο ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μπρίστολ 'Ολίβερ Τόμινς, ἀποτενιόμενος πρὸς συνέλευσιν 'Αγγλικανῶν ἐν Καντερβούριᾳ, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς: «'Οφείλομεν νὰ ἀντιμετωπιζόμεν τὴν ἐνότητα τῆς 'Εκκλησίας ὡς δυνατὴν, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς μας καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν τέκνων μας». Κατὰ τὸν ἀγγλικανὸν ἐπίσκοπον, οἱ χριστιανοὶ ὅλων τῶν ὁμολογιῶν ὀφείλου νὰ συνεργάζωνται πανταχοῦ, ἰδίως δὲ ὅταν ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἀδιαφόρων ἢ τῶν ἀθέων εἰς τὰ βιομηχανικὰ καὶ πανεπιστημιακὰ κέντρα.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

'Ὡς μετέδωκε τὸ Γαλλικὸν Πρακτορεῖον Εἰδήσεων, ὁ νέγρος πάστορ Μαρτίνος Λούθηρος (βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὴν εἰρήνην), φυλακισθεὶς εἰς τὴν πόλιν Σέλμαν τῆς 'Αλαμπάμας διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς διαδηλώσεις, ἀπεφυλακίσθη ἐπὶ ἐγγυήσει 200 δολλαρίων. 'Απευθυνόμενος εἰς συγκέντρωσιν ἐκατοντάδων μαύρων ὁ νέγρος κληρικὸς συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνά των διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους. «Θὰ συνεχίσωμεν, ἐτόνισε, τὸν ἀγῶνά μας εἰς 'Αλαμπάμα καὶ θὰ ἀποκτήσωμεν πάσῃ θυσίᾳ τὸ δικαίωμα ψήφου, ἀκόμη καὶ ἐὰν γεμίσουν αἱ φυλακαὶ μετὰ μαύρους».

—Οἱ Κογκρεγκασιοναλιστὰὶ καὶ Προσβυτεριανοὶ τῆς Μεγ. Βρετανίας συνεχίζουν τὰς κοινὰς μελέτας των διὰ τὴν δυνατότητα μιᾶς προσεχοῦς ἐνώσεως των.

—'Υπὸ τὸ θέμα «'Ο Θεὸς εἰς τὸν ἰδικὸν μας κόσμον» θὰ συνελθῆ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1966 ἐν Λονδίῳ παγκόσμιος μεθοδιστικὴ συνδιάσκεψις.

'Εν Βερν τῆς 'Ελβετίας ἐσωστάθη ἡ 120ετηρὶς τῆς ὑπὸ τῆς Sophia von Wurtemberg ἰδρύσεως τῆς ἀδελφότητος διακονισσῶν τῆς πόλεως ταύτης. Συμφώνως πρὸς τὸν ἐτήσιον ἀπολογισμὸν τῆς ἀδελφότητος, ὃν μνημονεύει ἡ αὐθαγγλικὴ ὑπηρεσία τύπου τῆς 'Ελβετίας», ἡ ἀδελφότης αὕτη ἀριθμεῖ 702 διακονίσσας, αἵτινες ἐργάζονται εἰς 72 σταθμοὺς καὶ 27 οἴκους. Αἱ ἀδελφαὶ αὗται κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος περιέθαλψαν 46.606 ἀσθενεῖς, αἱ δὲ ἀδελφαὶ τῆς ἐνορίας καὶ τῆς μεσο-νυκτίου ἱεραποστολῆς διενήργησαν 71.868 ἐπισκέψεις. 'Εξ ἄλλου ὁ ἐτήσιος ἀπολογισμὸς σημειεῖ, ὅτι τὸ ἔργον τῶν οἰκων διακονισσῶν δὲν ἐκτιμᾶται δεόντως ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τοῦθ' ὅπερ συντελεῖ, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχωνται πολλαὶ νέαι διακονίσσαι

εις αυτούς. Ούτως εις τὴν ἀδελφότητα διακονισῶν τῆς Βέρνης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσῆλθον μόνον τέσσαρες νέαι διακονισαί, ἐνῶ αἱ ἀποθανοῦσαι ἀνήλθον εἰς δώδεκα.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὅκτὼ ἀντιπρόσωποι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, δύο ὀρθόδοξοι καὶ ἕξ ἀγγλικανοὶ καὶ προτεστάνται, ὡς καὶ ἕξ ἐκπρόσωποι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ὁποίους θὰ ὀρίσῃ τὸ Βατικανόν. θὰ ἀποτελέσουν ἐπιτροπὴν, ἥτις θὰ εἶναι τὸ ἐπίσημον συμβουλευτικὸν ὄργανον ἐπὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας σχέσεων. Ἡ ἐν Νιγηρίᾳ συνελθούσα Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην κατόπιν μακροχρονίων διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἐνότητος Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ. Οἱ δύο ἐν Νιγηρίᾳ ρωμαιοκαθολικοὶ παρατηρηταὶ πατῆρ Ντυπρέ καὶ πατῆρ Χάμερ ἐξέφρασαν τὴν ἰκανοποίησιν των διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ προέβησαν εἰς τὰς ἐξῆς δηλώσεις: «Τὴν ἀπόφασιν ταύτην θὰ μεταβιβάσωμεν ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἰθύνοντας τὴν γραμματείαν τῆς Ρώμης. Πιστεύομεν, ὅτι τὸ γενικὸν πνεῦμα τῆς ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀναφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἐνέκρινεν ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, εὐρίσκειται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ «Περὶ Οἰκουμενισμοῦ» συνοδικὸν διάταγμα. Μεταξὺ τῶν θεμάτων, ἅτινα εἶναι δυνατὸν νὰ συζητηθοῦν ὑπὸ τῆς συστηθησομένης ἐπιτροπῆς, εἶναι «τὰ προβλήματα, ἐνεκα τῶν ὁποίων προκαλεῖται ἐντασις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς τὰ τῶν μικτῶν γάμων, τῆς θερησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ προσηλυτισμοῦ», ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρωπιστικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ τομέως συνεργασία.

Πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὸ ἐν Λιβάνῳ Πανεπιστήμιον τοῦ Κασλίκ συνεκροτήθη οἰκουμενικὴ συνάντησις 200 ἱεροσπουδαστῶν ὀρθοδόξων, ρωμαιοκαθολικῶν, ἀγγλικανῶν καὶ προτεστάντων. Τὸ θέμα τῆς ἐνότητος, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὸ ἐπίκεντρον τοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, παρούσιάζετο ὑπὸ τοῦ πατρὸς Γεωργίου Κόδρ ('Ὀρθοδόξου), τοῦ πατρὸς Ἰωάννου Κομπόν (ρωμαιοκαθολικοῦ) καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Πέτρου Ἐπιέν, μοναχοῦ τῆς προτεστάντικῆς κοινότητος τοῦ Ταϊζέ, ὅστις ἐπὶ τούτῳ προσεκλήθη ἐκ Γαλλίας.

—Πλέον τῶν 2.000 ἀτόμων παρηκολούθησαν ἐν Γενεύῃ τὸν δημόσιον οἰκουμενικὸν διάλογον μεταξὺ τοῦ καρδινάλιου Αὐγουστίνου Μπέα καὶ τοῦ πάστορος Βέγνερ, γενόμενον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μεταρρυθμίσεως. Μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ διαλόγου ἤτο ἀδύνατον νὰ εὐεθεθῇ θέσις ἐντὸς τῆς αἰθούσης.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἄρκεται ἑκατοντάδες Τούρκων ἐργατῶν πρὸ τινων ἐβδομάδων ἠπλώσαν τοὺς τάπητας τῆς προσευχῆς των εἰς τὸν ρωμαιοκαθολικὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Κολωνίας διὰ τὴν πρώτην μουσουλμανικὴν λατρευτικὴν ἐκδήλωσιν, ἥτις ἐγένετο ποτὲ ἐντὸς μιᾶς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας. Ἡ μουσουλμανικὴ λατρευτικὴ αὕτη ἐκδήλωσις, ἥτις ἐσημείωσε τὸ τέλος τοῦ Ραμαζάν—τῆς περιόδου νηστείας τῶν Μουσουλμάνων—ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ κατόπιν συστάσεως τοῦ καρδινάλιου Ἰωσήφ Φρίνγκς, ἀρχιεροῦ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Κολωνίας. Τὸ ἀσύνθηες αὐτὸ γεγονός ἐρυθμίθη πρωτοβουλίᾳ ἀρκετῶν «μάμηδων»—μουσουλμάνων ἱερέων—τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κολωνίας, ἀνερχομένου εἰς 4.000 περίπου μετανάστας ἐργάτας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ διὰ τὴν πληρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ ἱερῷ καὶ Ἁγίας Βαρβάρας Παλαιῦ Φαλήρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ πρόωτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 5ῃ Μαρτίου 1965

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τοὺς Θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 (περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων) καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀλποχωρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικὰ των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς υποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 1965

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 (περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων), ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Αἰτωλικοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου 1965

Ὁ Τοποτηρητῆς

† Ὁ Ἄρτης ΓΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων» Α.Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Κιάτῳ Ἱ. Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι, ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰν προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 3ῃ Μαρτίου 1965

Ὁ Τοποτηρητῆς

† Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τίτου Ματθαίου, Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου, Ἐξομολογητική, Ἀθήναι 1965, σελ. 292.

Παναγ. Ν. Τρεμπέλα. Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἰώβ, ἐκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήναι 1965, σελ. 362.

Δημητρίου Κων. Κουτσογιάννη, δικηγόρου, Νομ. Συμβούλου Ριζαρείου Ἐκκλ. Σχολῆς, Ἡ δημιουργία ἐφημεριακοῦ κλήρου ἀνωτέρας πνοῆς, Ἀθήναι 1965, σελ. 71.

Σεβαστ. Στεφανοπούλου, ἀρχιμανδρίτου. Ὁ ἱερεὺς πρὸ τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου, ἐκδ. περιοδικοῦ «Ἡ φωνὴ τῆς ἐρήμου», Ἀθήναι 1964, σελ. 101.

Ἀρχ. Νεκταρίου Χατζημιχάλη, καθηγ. Ἀνωτ. Ἐκκλ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, Ὁρθοδοξία-Μαρτύριο-Ἱεραποστολή. Ἀνάπτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», τεύχος Νοεμβρ.-Δεκεμβρ. 1964, Θεσσαλονίκη 1964, σελ. 14.

Ἀλίκης Καφετζοπούλου, Πρὸς τοὺς Φοίνικες. Ἐκδ. Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἑλλάδος. Ἀθήναι 1965, σελ. 234.

Περιοδικὰ

- The living Church, 17 Ἰανουαρίου 1965
 Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος, Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1965, τεύχος 6.
 Νέα Οἰκονομία, Φεβρουάριος 1965, τεύχος 2.
 Ζωή, 25 Φεβρουαρίου καὶ 4 Μαρτίου 1965, ἀριθμ. 2431, 2432.
 Ὁ Σωτήρ, 24 Φεβρουαρίου καὶ 3 Μαρτίου 1965, ἀριθ. 206, 217.
 Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, 15 Φεβρουαρίου 1965, ἀριθ. 462.
 Σταυρός, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. 48.
 Χριστιανικὸν Φῶς, Φεβρουάριος 1965, ἀρ. 65.
 Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, 1 Μαρτίου 1965, ἀρ. φύλ. 97.
 Ὁ Ποιμὴν, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. 2.
 Διδαχὴ, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. τεύχους 201
 Διακονία, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. 2.
 Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, 5 Μαρτίου 1965, ἀριθ. 579.
 Τσαρκόβεν Βέστνικ, 30 Ἰανουαρίου καὶ 5, 13 καὶ 20 Φεβρουαρίου 1965, ἀριθ. φύλ. 4-7.
 Ὅσια Εἰρήνη ἢ Χρυσοβαλάντου, Φεβρουάριος 1965, τεύχος 51.
 Σπίθα, Φεβρουάριος 1965, ἀριθ. φύλ. 278.
 Ἡ Φωνὴ τῆς ἐρήμου, Μάρτιος 1965, ἀρθ. φύλ. 39.
 Ἐνορία, 1 Μαρτίου 1965, ἀριθ. 387.
 Ὁ Κόσμος τῆς Ἑλληνίδος, Μάρτιος 1965, ἀριθ. 117.
 Ρόδον τὸ Ἀμάραντον, Ἰανουάριος-Μάρτιος 1965, τεύχ. 4.
 Ἀπόστολος Τίτος, Φεβρουάριος 1965, τεύχος 2.
 Ἡπειρωτικὴ Ἔστια, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος 1965, τεύχος 151, 152.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**

† Ὁ Μυτιλήνης **ΙΑΚΩΒΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
 Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
 Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
 Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἦτο καιρὸς.

Χρυσοστόμου, Ἐπισκόπου Θουμακοῦ, Ἡ ἐν Εὐβοίᾳ ἱερὰ μονὴ Παναγίας Περιβλέπτου.

Ἡ καθαρὰ ἐξομολόγησις

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Μετὰ τὴν Γ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Ἡ ἐπίσκεψις τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν (Θ').

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Παράρτημα.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ
 Μενάνδρου 4—Ἀθήναι—Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
 Ἰασωνίδου 22 — Σούρμενα